

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Антипенко Н.В.

« _____ » _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС МАГІСТР**

Тема: «Управління ресурсами комерційного банку»

Виконала: Гречанінова Марія Олександрівна

Керівник: к.е.н., доцент Горбачова Оксана Миколаївна

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ — к.е.н., доцент Горбачова Оксана Миколаївна

другий розділ — к.е.н., доцент Горбачова Оксана Миколаївна

третій розділ — к.е.н., доцент Горбачова Оксана Миколаївна

Нормоконтролер: к.е.н., доцент Горбачова Оксана Миколаївна

Київ - 2020

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

_____ Антипенко Н.В.

« ____ » _____ 2020 р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи

студентки Гречанінової Марії Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові в родовому відмінку)

1. Тема дипломної роботи «Управління ресурсами комерційного банку» затверджена наказом ректора від «15» жовтня 2020 р. № 1996/ст.
2. Термін виконання роботи: з 05 жовтня 2020 р. по 27 грудня 2020 р.
3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державного комітету статистики, фінансово-господарська звітність ПрАТ «Ощадбанк»
4. Зміст пояснювальної записки: РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ;
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ;
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.
5. Перелік обов'язково графічного (ілюстративного) матеріалу: ЛИСТ 1. Склад фінансових ресурсів у економіці держави; ЛИСТ 2. Структура ресурсів комерційного банку; ЛИСТ 3. Класифікаційні ознаки ресурсів банку; ЛИСТ 4. Капітал банків України за 2015 – 2019 роки (у млрд. грн.) ЛИСТ 5. Зобов'язання банків України за 2014 – 2019 роки (у млрд. грн.); ЛИСТ 6. Організаційна структура ПрАТ «Ощадбанк»; ЛИСТ 7. Динаміка зобов'язань ПрАТ «Ощадбанк» за 2015 – 2019 рр.; ЛИСТ 8. Кошти банку за період 2015-2019 рр.; ЛИСТ 9. Структура зобов'язань ПрАТ «Ощадбанк» за 2019 рік., Структура рахунків клієнтів за 2015 – 2019 рр.; ЛИСТ 10. Структура рахунків клієнтів за секторами економіки за 2018р., Динаміка депозитів та поточних рахунків фізичних осіб за 2019-2020рр.; ЛИСТ 11. Корпоративний клієнтський кредитний портфель за видами економічної діяльності у 2019 році.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу дипломної роботи та надання його керівнику	05.10.2020-25.10.2020	Виконано
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу дипломної роботи та надання його керівнику	26.10.2020-15.11.2020	Виконано
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу дипломної роботи та надання його керівнику	16.11.2020-06.12.2020	Виконано
4	1. Узгодження дипломної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормо контролю та попереднього захисту дипломної роботи. 3. Отримання рецензії та відгуку на дипломну роботу. 4. Підготовка виступу.	07.12.2020-11.12.2020	Виконано
5	1. Переплетення дипломної роботи. 2. Подання дипломної роботи та супровідних документів секретарю ЕК. 3. Проходження перевірки на академічну доброчесність.	12.12.2020-17.12.2020	Виконано

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	Консультант Горбачова Оксана Миколаївна	ПІДПИС, ДАТА	
		Завдання видав	Завдання прийняв
РОЗДІЛ 1	к.е.н., доцент Горбачова Оксана Миколаївна		
РОЗДІЛ 2	к.е.н., доцент Горбачова Оксана Миколаївна		
РОЗДІЛ 3	к.е.н., доцент Горбачова Оксана Миколаївна		

8. Дата видачі завдання: « 05 » жовтня 2020 р.

Керівник дипломної роботи _____ Горбачова О.М.
(підпис керівника) (П.І.П/б)

Завдання прийняв до виконання _____ Гречанінова М.О.
(підпис здобувача) (П.І.П/б)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота 112 с., 9 рис., 5 табл., 3 додатки, 50 джерел.

Мета магістерської дипломної роботи є дослідження теоретичних основ і економічної сутності аналізу формування та управління ресурсів банку.

Аналізувала проблему сутності та структури ресурсів банків. Розглянуті методичні підходи процесу управління ресурсною базою банку. Розглянуто правове регулювання ресурсної бази банку ПрАТ «Ощадбанк».

Здійснено суцільний розгляд ресурсної бази і надано оцінку ефективності використання ресурсів.

Були запропоновані напрями рішення питань формування та управління ресурсів банку.

Ключові слова: БАНКІВСЬКІ РЕСУРСИ, НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ, ФІНАНСОВА СИСТЕМА, ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ БАНКУ, ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ, ГРОШОВІ КОШТИ.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	10
1.1. Сутність та значення фінансових ресурсів.....	10
1.2. Склад та структура ресурсів банків.....	19
1.3. Правове забезпечення регулювання ресурсної бази банків.....	31
Висновок до першого розділу.....	39
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	41
2.1. Аналіз стану ресурсної бази банків України.....	41
2.2. Загальна характеристика ПрАТ «Ощадбанк».....	46
2.3. Оцінка ефективності використання ресурсів ПрАТ «Ощадбанк».....	57
Висновок до другого розділу.....	67
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ	70
3.1. Проблеми формування ресурсів комерційних банків.....	70
3.2. Відновлення довіри клієнтів, як передумови збільшення ресурсної бази банку.....	78
Висновок до третього розділу.....	92
ВИСНОВКИ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	100
ДОДАТКИ	106

ВСТУП

Комерційні банки це своєрідні грошово-кредитні установи, які виникнули в Україні в 1991-1992 р. вирішальним складником їхньої роботи є грошові кошти, а вагомою ціллю функціонування – отримання прибутку. Для звершення цієї мети комерційні банки зобов'язані уміти оптимізувати масштаби і побудову своїх грошових ресурсів, а визначальним ключом банківських ресурсів є залучені й запозичені кошти.

Обов'язковим елементом банківських ресурсів є капітал комерційного банку. Оцінка його достатності передбачає розрахунок суми фактично наявного капіталу і визначення обсягу капіталу, мінімально необхідного для адекватного покриття ризиків, узятих на себе банком. При цьому рівень необхідного покриття визначається регулятивними нормами, порівнянням фактичного і необхідного обсягу капіталу, в результаті чого складається висновок про його достатність чи дефіцит.

Перехід України до нової форми економічних відносин на ринкових засадах ведення господарства зумовив необхідність внесення кардинальних змін до фінансово-кредитної системи. Основною ланкою виявилась банківська система, бо від ефективності її функціонування залежить успіх соціальноекономічних перетворень у будь-якій країні. Банківська система має володіти сукупністю ресурсів, достатніх для кредитування потреб суб'єктів господарської діяльності, формування відповідних резервів, підтримки власної ліквідності.

Зміцнення та поширення ресурсного потенціалу комерційних банків є передумовою поживлення інвестиційної активності та забезпечення сталого економічного зростання.

Актуальністю роботи є комплексна розробка теоретичних і практичних положень, що розкривають зміст ресурсів комерційного банку, механізм їх формування в сучасній банківській системі України. В умовах дефіциту

фінансових ресурсів високої актуальності набуває питання формування фінансових ресурсів комерційних банків та вибору стратегії управління ними.

У наукових кругах України досліду часткових проблем формування фінансових ресурсів та управління ними присвячені роботі О.Д.Василика, О.В.Дзюблюка, О.Д.Заруби, Б.С.Івасіва, А.С.Гальчинського, А.М.Мороза, М.І.Савлука, М.І.Сивульського, В.А.Ющенко. Вагоме місце в опрацьовуванні цієї справи займають праці західних вчених: Г.Айленберга, Г.Асхауера, Бартроп Кріса, Мак Нотон Діани, Ж.Матука, Ф.Мишкіна, Роланд Еллера, П.Роуза, Д.Сінкі, Тімоті У. Коха та інших.

Втім в Україні практично відсутні наукові дослідження, що присвячені практичним питанням формування ресурсної бази банку та управління нею. Недостатньо уваги надають питанням організаційно-фінансових аспектів формування банком політики мобілізації ресурсів на фінансовому ринку, не відпрацьовані проблеми управління ресурсною базою в комерційних банках.

Об'єктом дослідження виступають процеси правління функціонуванням комерційних банків на фінансових ринках щодо мобілізації ресурсів.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні підходи щодо механізму правління ресурсами комерційного банку.

Метою дипломної роботи є покращання управління формуванням ресурсів комерційного банку.

Для досягнення поставленої цілі у роботі слід здійснити наступні задачі:

- оволодіти значення, сутність та структуру фінансових ресурсів для комерційного банку;
- оглянути нормативне регулювання ресурсної бази комерційних банків;
- встановити сучасні тенденції в управлінні ресурсами комерційного банку;
- надати суцільну характеристику та оцінку стану ресурсної бази досліджуваного комерційного банку;
- охарактеризувати ефективність застосовування ресурсів досліджуваного банку;

- розглянути управління ресурсами досліджуваного комерційного банку;
- схарактеризувати достатність ресурсного потенціалу досліджуваного комерційного банку;
- підготувати шляхи з покращання механізму управління ресурсами досліджуваного комерційного банку.

При написанні дипломної роботи необхідно використати загальнонаукові методи, методи порівнянь, угруповань, спостереження, обслідування, комплексної оцінки із вживанням системи показників, аналітичні процедури. Теоретичною методологічною базою дипломної роботи є головні принципи і висновки, сформульовані в наукових ґрунтовних працях вітчизняних і закордонних фінансистів в області теорії банківської справи. В якості емпіричної основи дослідження використані законодавчі і нормативні документи, що налагоджують банківську діяльність в Україні. Інформативною базою є праці українських і закордонних спеціалістів в області теорії і практики банківської справи в Україні; матеріали наукових конференцій; матеріали періодичної преси; статистична, фінансова, управлінська звітність ПрАТ «Ощадбанк». Наукова новизна лежить у поглибленні теоретичних та науковометодичних положень стосовно управління формуванням ресурсів комерційного банку. Практична значення дослідження полягає в тому, що в роботі виконана спроба створити шляхи поліпшення механізму формування та використовування ресурсів комерційного банку, що забезпечують підтримання підходящого рівня прибутковості й ліквідності комерційного банку.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Сутність та значення фінансових ресурсів.

Найважливішою частиною економіки країни є банківська система, адже вона дає шанс тимчасово змінювати вільні кошти у функціонуючий капітал. Від ресурсної бази комерційних банків залежать вагомі ознаки функціонування такі як ліквідність та рентабельність. Саме через це насущною проблемою лишається формування та управління ресурсною базою банків.

Розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту у грошовій формі, що здійснюється за допомогою фінансів, супроводжується рухом грошових коштів і приймає форму фінансових ресурсів. Вони є носіями фінансових відносин і необхідною умовою забезпечення процесу відтворення на всіх його стадіях і формах. За обсягом фінансових ресурсів виявляються результати функціонування фінансів у суспільстві.

У сучасній літературі немає правильного визначення поняття "фінансові ресурси". Так, у фінансовому словнику [31] фінансові ресурси визначаються як сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні держави та суб'єктів господарювання і є джерелом їх виробничого й соціального розвитку.

На думку авторів "Державні фінанси України", "Фінансові ресурси – це грошові фонди, які з'являються в процесі розподілу, перерозподілу і використання валового внутрішнього продукту за певний період"[22].

Під фінансовими ресурсами варто розуміти грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств. Робимо висновок, що до фінансових ресурсів вступають грошові фонди й та частина грошових коштів, яка використовується в нефондовій формі.

Фінансові ресурси – це всі грошові кошти підприємства, накопичені в ході розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту, акумульовані в

цільових фондах і перетворені у матеріальну форму або призначені для виконання певних витрат. Визнаємо, таке значення поняття фінансових ресурсів базується на розширеному їх трактуванні: кошти, які є у розпорядженні суб'єкта господарювання, що визначають фінансовий стан підприємства і водночас є певним джерелом його розвитку; головним джерелом їх формування є валовий національний продукт.

У ході формування фінансових ресурсів підприємств вагоме значення має будова їхніх джерел. Підвищення питомої ваги грошових коштів має позитивний вплив на фінансову діяльність підприємств. Висока питома вага залучених грошових коштів перевантажує фінансову діяльність підприємства та вимагає зайвих витрат на сплату відсотків за банківські кредити, дивідендів на акції, зменшує ліквідність балансу підприємства, підвищує фінансовий ризик. Тому в кожному певному епізоду треба дбайливо обмислити потребу залучення зайвих фінансових ресурсів.

Присутність підходящих фінансових ресурсів – неодмінна умова вдалого функціонування будь-якої підприємницької структури незалежно від сфери його діяльності, галузеві виробництва й організаційно-правового статусу.

На мою думку, наведені визначення недостатньо точно пояснюють суть фінансових ресурсів, тому що, перше з них не показує джерела утворення цих ресурсів, а друге – не відображає мети їх створення. З наведених вище понять випливає, що фінансовими ресурсами виступають грошові кошти, які можуть бути використані за цільовим призначенням підприємства. Джерелами формування фінансових ресурсів є валовий внутрішній продукт, який виступає у формі внесків учасників, прибутку, цільового фінансування, благодійних внесків тощо.

Взагалі, поняття “фінансові ресурси” повинні звертати увагу на джерела їх формування, показувати форму прояву і цільове використання та відповідати економічному змісту фінансів. Фінансові ресурси визначаються у формі грошових фондів і грошових потоків як відокремленої частини грошових коштів, що має спеціальне спрямування, відбивають відносини власності,

характеризуються динамічністю, а їх формування й використання відбувається на правовій основі. Метою формування фінансових ресурсів є їх спеціалізація на соціально-економічний розвиток шляхом збільшення фонду відшкодування, створення фонду споживання і фонду нагромадження відповідних суб'єктів суспільства.

Фінансові ресурси банків мають важливе місце і роль у функціонуванні і досягненні певних завдань та цілей окремого банку. Тому аналіз є обов'язковим в першу чергу для прийняття важливих управлінських рішень для досягнення мети.

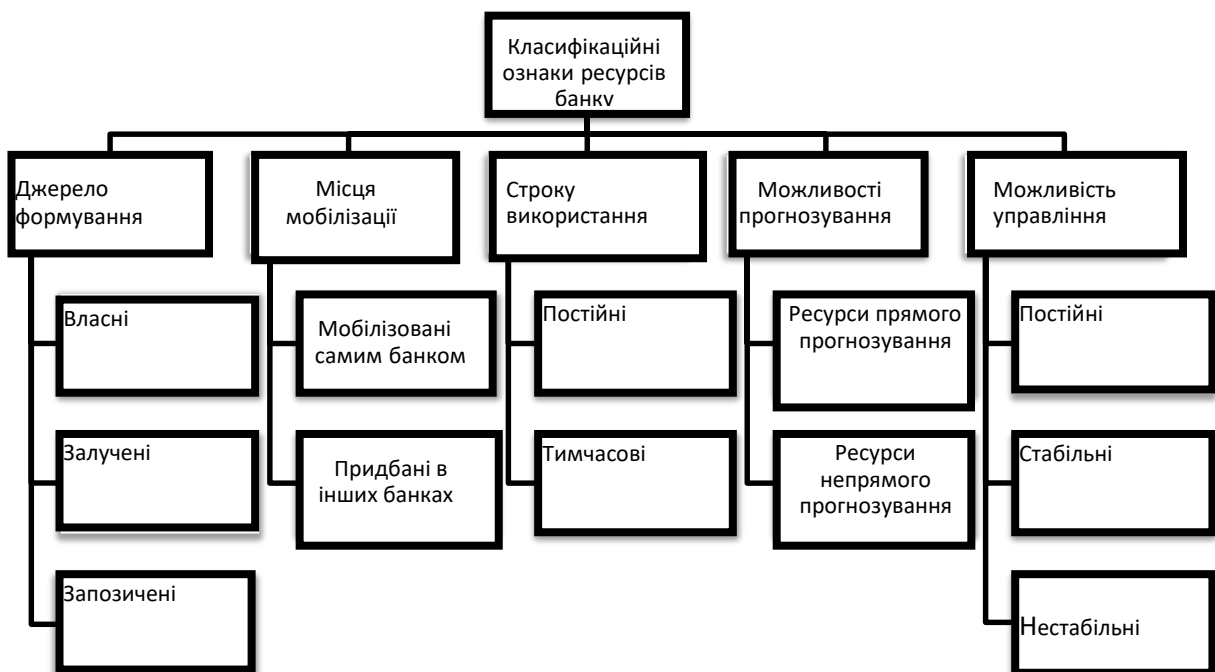

Рис. 1.1. Класифікація ресурсів банку

Класифікація розкриває різні джерела формування ресурсів, в результаті яких ми бачимо абсолютне відображення змісту ресурсів банку (рис.1.1.)

Чинники, що впливають на ефективність застосування ресурсів комерційного банку:

- політичні;
- економічні;
- демографічні;

- екологічні;
- соціально-правові;
- територіальні;
- організаційно-технічні;
- фінансово-економічні.

Структура ресурсної бази банку має специфічну своєрідність: власний капітал складає меншу частку усіх грошових коштів, а найбільшу частину грошових коштів займають зобов'язання. Причиною цього є незвичайна діяльність: банк не має можливості ефективно працювати лише на основі власних коштів, оскільки банк виконує функцію фінансового посередника приймаючи внески фізичних і юридичних осіб та розміщуючи їх в активи, які приносять дохід.[24]

Основною різницею власного капіталу банку від зобов'язань є те, що до власного капіталу входять постійні ресурси, які використовують на протязі всього часу роботи банку. Це постійна та найбільш керована складова ресурсів, які можуть бути залучені та яскраво розміщені в довгострокові інвестиційні активи.

Велика частка капіталу показує на не абсолютний об'єм застосування банком своїх можливостей з запозичення та залучення коштів, а також несправжнього зниження ступеня власних доходів.

Менший рівень частки власного капіталу вказує про збільшений рівень ризику та зменшення рівня фінансової стійкості. Великий рівень ризику потребує збільшення розмірів власного капіталу зі сторони банку.

Капітал банку представляє собою грошові активи, які внесені акціонерами, засновниками банку, а також грошові активи, отримані у процесі вдалої роботи банку.

Згідно з законом України «Про банки та банківську діяльність», ці функції є основними:

- захисна функція пов'язана з тим, що величина особистих банківських ресурсів зобов'язана покривати захист вкладників і кредиторів шляхом

розрахунку їм відшкодування у випадку виникнення збитків або банкрутства банку, а також підтримувати платоспроможність банку при небезпеці появи збитків за рахунок створених резервів;

- оперативна функція має допоміжний характер і винятково вирішальна в період утворення сучасного комерційного банку, тому що за рахунок власного капіталу фінансується здобуток (будівництво, оренда) необхідних для банку приміщень, їх обладнання меблями, оргтехнікою і комп'ютерними системами тощо;

- регулююча функція міцно пов'язана з практикою Національного Банку України щодо контролювання за додержанням неминучих нормативів регулювання діяльності комерційних банків, в основу виплати яких покладено розрахункову величину власного капіталу (регулятивний капітал). Зокрема, встановлення нормативу адекватності регулятивного капіталу (платоспроможності) має на цілі не дозволити зайвої мінімізації банками власного капіталу заради максимізації отримуваних доходів, знизити ризик банкрутства банків та збільшити рівень захисту інтересів вкладників і кредиторів. [2]

Потенціал на покриття заборгованості від кредитів або резерв на позики - це суми, які банки відсувають, щоб дозволити будь-які збитки від вартості наданих ними кредитів.

Провідними джерелами, з яких складається власний капітал є: акціонерний капітал; резервний капітал та нерозподілений прибуток.

Головною складовою капіталу є статутний капітал, який складається за допомогою цінних паперів третіх осіб, коштів зароблених шляхом емісії акцій, внесків у виді матеріальних і нематеріальних активів.

В Україні формування статутного капіталу банку здійснюється тільки у грошовій формі.

Законодавством України передбачені різновиди реорганізації банку на добровільній основі так і у примусовому порядку, які визнають головне відношення до формування капіталу банку.

Також вирішальними способами збільшення капіталу є: капіталізація дивідендів, проведення додаткової емісії цінних паперів та спрямування прибутку на створення фондів та резервів банку.

Кошти субординованого боргу входять до капіталу банку у разі відповідності наступним умовам:

- незабезпеченість, субординованість та повна платоспроможність;
- неможливість погашення за ініціативою власника;
- можливість вільної участі у покритті збитків без пред'явлення банку вимоги щодо припинення торгових операцій;
- дозволяють відстрочення обслуговування зобов'язань щодо сплати відсотків, якщо рівень прибутковості не дозволяє банку здійснити такі виплати.

Емісія акцій як форма виробництва і поповнення статутного фонду комерційного банку регулюється Законом України «Про господарські товариства», «Про цінні папери і фондову біржу».[25]

Первинний випуск акцій банку має остаточно складатися з простих акцій.

Реєстрація і реалізація банком-емітентом першого випуску акцій звільняється від оподаткування на операції з цінними.

Резервний фонд - це сума, зібрана протягом багатьох років за рахунок нерозподіленого прибутку. Накопичення таких резервних резервів є важливою умовою фінансової стійкості, стабільності та зростання банку. Крім того, такі резерви надають підтримку перед випадковими обставинами. В події важкої втрати, банк може отримати гроші за рахунок резервного фонду.

Резервний фонд виконує роль, як додаткова безпека для клієнтів банку.

Розмір резервного фонду та щорічного внеску установлюється зборами акціонерів та уноситься в установчих документах. Але резервний фонд не може бути меншим 25% статутного фонду, а розмір відрахувань - меншим ніж 5% чистого прибутку.

Спеціальні фонди, що призначені для виробничого та соціального розвитку банку. Система формування і використання спеціального фонду вказується

статутними документами банку. З'являються дані фонди на основі банківського прибутку.

Нерозподілений прибуток є основою внутрішнього походження. Це є резерв банку, що створюється після розподілу чистого прибутку, необхідного для сплати податків, формування резерву та виплати дивідендів власникам. Розподіл резерву призначається на капіталізацію, тобто на розширення та розповсюдження банківського бізнесу.

На величину капіталу банку вказують подальші чинники:

- розміри активних операцій – відштовхуючись від кола залучених клієнтів, банки повинні розраховувати власний капітал таким чином, щоб вдовольнити вимоги клієнтів у позикових коштах встановлених нормативів;

- індивідуальні особливості клієнтів банку – це переважна кількість великих підприємств серед банківських клієнтів, яка вимагає від самого банку більшого обсягу власного капіталу при наявності такого ж самого обсягу активних операцій в порівнянні з тим банком, який орієнтується на дрібних клієнтів;

- ступінь ризику активних операцій – орієнтація банку на проведення операцій, пов'язаних зі вагомим рівнем ризику потребує від банку більшого об'єму власних коштів, і, навпаки;

- розвиток ринку кредитних ресурсів і характер кредитної політики

НБУ лібералізація кредитної політики при розвинутому ринку полегшує доступ банків до кредитних ресурсів і знижує їхню потребу у власних коштах. В іншому разі посилення кредитної політики в поєднанні з недостатньо розвинутим фінансовим ринком зумовлює необхідність нарощення капіталу.

Капітал банку насамперед забезпечує довіру клієнтів, підтримує фінансову стабільність установи та кредиторів банку, а також подає можливість покривати збитки, підтримувати встановлені типи та обсяги активних операцій.

Залучені кошти банку є основною та значною часткою пасивів банку, які в багато разів перевищує власний капітал.

Тимчасово вільні кошти юридичних та фізичних осіб є основами формування залучених ресурсів. Тобто кошти на поточних банківських рахунках клієнтів, кошти підприємств та організацій, залучені у формі депозитів та кошти населення, залучені у формі вкладів.

Вирішальними знаряддями залучення ресурсів є: депозити до запитання, строкові депозити та депозитні сертифікати.

Центральним нормативним документом Національного Банку України, що налагоджує систему організації депозитних операцій є Положенням «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами», затверджених постановою Правління Національного банку України N 129 від 03.09.20 року.

Відповідно до Положення «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами», вкладна (депозитна) операція – це операція банку із залучення грошових коштів або банківських металів від юридичних і фізичних осіб на їх рахунки в банку на договірних засадах (підписання відповідного договору) або депонування грошових коштів вкладниками з оформленням їх ощадними (депозитними) сертифікатами.

Суб'єктами депозитних операцій є банки, які виступають в якості позичальників, так і кредитори, які виступають в якості власників коштів.

Об'єктом депозитних операцій виступають кошти, отримані банком на підставах, зазначених у двосторонній угоді.

Ціллю проведення депозитних операцій є:

- залучення коштів для збільшення ліквідності з ціллю розрахунків за зобов'язаннями;
- залучення коштів для наступного впровадження до активних операцій.

Депозити до запитання мають короткотерміновий характер, остаток по даним рахункам не є статичним, адже власники мають здатність використання своїх коштів в будь-який момент часу. Подібний залишок депозитів до запитання та характер зміни важко передбачити, тому цей різновид

ресурсів наразі є непостійним, а висока частина якого значно знижує ліквідність банку.

Строкові депозити є більше стабільнішими, ніж депозити до запитання. За ними сплачується високий депозитний відсоток, ступінь якого залежний від строку та валюти. Стабільність подібного ресурсу надає перспективу банку розширювати активні операції, підвищуючи при цьому величину доходів.[12]

У разі виникнення недостатнього рівня власних та залучених коштів банку задля здійснення активних операцій, виникає необхідність у запозичених коштах.

Запозичені ресурси банку – це запозичені банком кошти у центрального банку, на міжбанківському ринку або шляхом продажу своїх боргових зобов’язань на грошовому ринку.[13]

Запозичені ресурси:

- міжбанківські кредити - продуктивне джерело залучення короткострокових коштів, але є одним із найбільш дорогих. Терміни надання від однієї доби строком від трьох до шести місяців. Головна мета одержання міжбанківського кредиту це підтримка поточного рівня ліквідності та можливості розширення кількості активних операцій.

- кредити НБУ - одержання кредитів Національного банку України за різними механізмами рефінансування.

- випуск облігацій - банки мають право випускати облігації на суму, яка не перевищує трьох кратного розміру статутного. Також забороняється випуск облігацій з ціллю формування статутного капіталу, а також для покриття збитків від господарської діяльності.

- операції РЕПО. Угода укладена про зворотний викуп – тимчасовий продаж активів високої якості з одночасним укладенням угоди про зворотний викуп цих активів в зазначений термін у майбутньому за встановленою ціною або зі установленим прибутком.[9]

Основною відмінністю недепозитних джерел залучення ресурсів від депозитних є наявність не персонального характеру та процес залучення цих

коштів відбувається за постановам самого банку. Рішення стосовно залучених ресурсів приймається самими вкладниками. Спільним для цих типів ресурсів є зобов'язання банку перед кредиторами та вкладниками.

Найбільш вагомим недоліком запозичених ресурсів у порівнянні з залученими ресурсами постає висока вартість. Отримувати переваги від виду кредитування з запозиченими ресурсами мають можливість як банки-кредитори, які отримують безпосередньо додатковий дохід від розміщення своїх коштів, так і банки-позичальники, для яких ці ресурси є джерелом підтримки ліквідності та виконання своїх зобов'язань.[28]

Запозичені ресурси теж мають і свої плюси, а саме надійність повернення коштів та шанс їх залучення на недовгий період часу. Можна зробити висновок, що банківські ресурси складають сукупність грошових активів, які на деякий час або у повній мірі з знаходяться у розпорядженні банку та можуть бути використані для здійснення подальших банківських операцій з метою отримання ділової вигоди та прибутку.

Банк зіграє роль фінансового посередника між клієнтами, тому залучені кошти забирають значну частину в системі ресурсної бази. Необхідність у запозичених коштах з'являється у разі недостатнього рівня розмірів власних та залучених коштів для здійснювання активних операцій.

1.2. Склад та структура ресурсів банків.

Банківська система є одним із найважливіших частин економіки країни, адже, мобілізуючи тимчасово вільні кошти, переводить їх у функціонуючий капітал. Від оптимальної ресурсної бази комерційних банків залежать такі вагомні ознаки їх практики, як рентабельність та ліквідність, тому проблема формування та оперативного використання ресурсної бази банків лишається актуальною і потребує подальшого дослідження.

Ресурси комерційного банку — це сукупність грошових коштів, що знаходяться у його розпорядженні і використовуються для здійснення активних операцій. Операції, з допомогою яких комерційні банки формують свої ресурси, називаються пасивними.

Формування ресурсної бази комерційних банків є одним із найважливіших задач для забезпечення економічного збільшення. Банківська система має володіти сукупністю ресурсів достатніх як для кредитування поточних потреб суб'єктів господарської діяльності, так і для піднесенню інвестиційної діяльності, формування підходящих резервів і підтримки власної ліквідності.

Обсяг фінансових ресурсів визначає попит на фінансовому ринку й безпосередньо має вплив на розмір процентних ставок як за пасивними, так і за активними операціями. Згідно з існуючими у банківській практиці традиціями ресурси комерційних банків поділяють на власні, залучені та позичені кошти.

Банківські ресурси з точки зору джерел створення розподіляються на власні і залучені. До власних коштів банку припадають статутний капітал, резервний та інші фонди, резерви на покриття різних ризиків і нерозподілений прибуток. До залучених коштів відносяться кошти на депозитних рахунках банківських клієнтів, позики, отримані від інших банків, і кошти, отримані від інших кредиторів.

Центральним джерелом банківських ресурсів є залучені кошти, частка яких в середньому по банківській системі України складає 80% від суцільної величини ресурсів, а решта (20%) припадає на власний капітал.

Ресурси кожного поодинокого банку мають визначену структуру - певне співвідношення між власними коштами та зобов'язаннями, яке формується під дією факторів зовнішнього та внутрішнього середовища: універсалізації чи спеціалізації банку, кредитної та депозитної політики, об'єму послуг клієнтам, стану економіки країни в цілому. На рис. 1.2. передано структуру ресурсів комерційного банку залежно від джерел їх створення.

Відношення ключових елементів системи банківських ресурсів безперестанно змінюється й розвивається, тому їх структуризація й детальне дослідження мають вагомое теоретичне й практичне значення.

Від будови ресурсів залежать не тільки об'єми здійснювання операцій банку, а й загалом його функціонування. Варто зауважити, що розміри ресурсів, тобто їх чисельна сторона, по - різному можуть діяти на стабільність та прибутковість функціонування банку.

Структура ресурсів банку визначає його тактику у формуванні ресурсів. Вирішальною умовою банківської діяльності є наявність достатнього обсягу грошових ресурсів. Банківські ресурси складають всю кількість коштів, які банк може використати для створення своїх операцій, насамперед кредитних. Складовими ресурсами банку є його власні та залучені від інших юридичних та фізичних осіб кошти, а їх структура і розмір визначаються інтенсивністю й різноманітністю операцій, що створюються цією фінансово-кредитною установою.

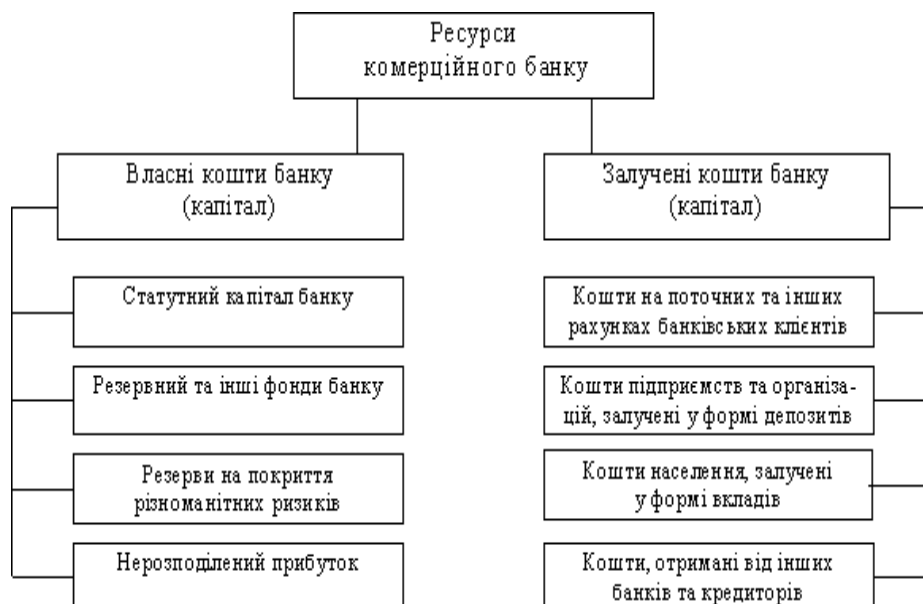

Рис.1.2. Структура ресурсів комерційного банку

Величина власного капіталу комерційного банку залежить від таких чинників:

- **ступеня щонайменших вимог Національного Банку України до статутного фонду (це мінімальний розмір статутного фонду, який банк зобов'язаний мати сплаченим);**
- **специфіки клієнтури. За великої кількості нечисленних вкладників власного капіталу необхідно буде менше ніж за присутності великих вкладників;**
- **характеру активних операцій. Присутність вагомого масштабу ризикованих операцій вимагає орієнтовно більшого розміру власного капіталу.**

Капітал банку складається з суми основного та додаткового капіталу за мінусом відвернень з урахуванням основних засобів. Будова основного та додаткового капіталу, а також відвернень визначається Національним Банком України.

При розрахунках величина додаткового капіталу не зобов'язана перевищувати величина основного капіталу, як це визначено міжнародними стандартами. Відрахування оцінки основних засобів відбувається тільки тоді, коли вони перевершують суму основного й додаткового капіталів за мінусом відвернень.

До власних банківських ресурсів належать фонди, які створюються за рахунок прибутку та коштів акціонерів і засновників банку. Їх ціллю є розвиток матеріально-технічної бази, покриття можливих збитків, забезпечення мінімального рівня платоспроможності, стимулювання праці співробітників. Йдеться про статутний фонд, який відіграє значну роль в розмірі власних коштів і формується з коштів акціонерів або пайових внесків засновників та учасників.

Згідно із законодавством, встановлення розміру статутного фонду — право засновників комерційного банку, однак він не може бути менший від мінімуму, що визначений Національним Банком України.

Під власними коштами слід розуміти не дворівневу структуру, а виділяти три ступені капіталу. Під капіталом третього рівня доцільно вважати

короткостроковий субординований борг (емітовані банком облігації строком до двох років), призначення якого - покриття ринкових ризиків.

Зрівняти довгостроковий субординований борг й інструменти типу залученого боргу до елементів власних коштів (додаткового капіталу). Однак це можна зробити лише після того, як зазначені інструменти з'являться на вітчизняному фінансовому ринку. Поки що відсутні навіть економічні форми, які б породжували такі інструменти. На початкових етапах банки повинні утворити з іншими економічними суб'єктами холдинги.

Статтею 30 Закону України «Про банки і банківську діяльність»[1] визначено, що за умови затвердження Національним Банком України набавний капітал може включати, зокрема, субординований борг (звичайні незабезпечені боргові капітальні інструменти, які за умовою контракту не можуть бути забрані з банку раніше двох років, а у випадку банкрутства чи ліквідації повертаються інвестору після погашення претензій усіх інших кредиторів). При цьому сума подібних коштів, які входять у капітал, не може перевершувати 50 відсотків розміру основного капіталу зі щорічним скороченням на 20 відсотків від його первинної вартості протягом 5 останніх років угоди.

Один з головних шляхів збільшення власних ресурсів комерційних банків — емісія й розміщення серед юридичних і фізичних осіб акцій, облігацій та інших цінних паперів. Згоду на їх випуск дає Національний Банк України, а реєстрацію виробляє Міністерство Фінансів України. Потрібно зауважити, що при будові комерційного банку забороняється для формування чи зростання статутного фонду застосовувати бюджетні ресурси або ті, що одержані в кредит чи під заставу.

Статутний капітал банку формується шляхом випуску і продажу акцій його учасникам — юридичним і фізичним особам. Відповідно до цього розробляється методика відображення операцій з формування статутного капіталу банку.

У ході функціонування банку статутний капітал може укорочуватися за умови скорочення кількості його учасників. Як зростання, так і скорочення статутного капіталу здійснюється лише за рішенням загальних зборів учасників

з обов'язковою наступною реєстрацією змін у Національному Банку України та в Комісії з цінних паперів і фондового ринку при Кабінеті Міністрів України. Ці установи контролюють також, щоб статутний капітал формувався тільки за рахунок власних (а не позичених чи залучених) коштів учасників, як правило, з прибутку та спецфондів, накопичених з цією метою.

Статутний капітал показує собою вартість вкладів акціонерів (засновників, учасників) банку, внесених з ціллю формування його активів для початку чи подальшої банківської діяльності, а також гарантування інтересів вкладників та кредиторів банку.

Хід формування статутного капіталу створюваного банку має ряд ознак, головними з яких є:

1. Організаційно-правова форма створюваного банку, яка розкриває порядок формування статутного капіталу через практичне вкладення інвесторами коштів та майна або залучення через відкриту чи закриту підписку на акції. Згідно з чинним законодавством банки можуть виникати як акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю чи кооперативні банки.

Акціонерні банки можуть бути, у свою чергу, відкритого чи закритого типу. Якщо банк з'являється у формі акціонерного товариства відкритого типу, то його акції пропонуються широкому колу інвесторів, відбувається публічне розміщення акцій на умовах їх вільного подальшого обігу. Зазначені акції, як правило, є предметом угод купівлі-продажу на біржовому та позабіржовому ринках. Якщо банк виникає у формі закритого акціонерного товариства, то він втілює закрите розміщення акцій серед обмеженого кола засновників. Такі акції не можуть легко відчужуватися третім особам без згоди керівних органів акціонерного товариства, визначених його статутом.

2. Статутний капітал банку формується тільки за рахунок власних коштів засновників, акціонерів (учасників) у грошовій формі в національній валюті України та у вільно конвертованій іноземній валюті (для нерезидентів). Забороняється формування статутного капіталу за рахунок бюджетних коштів,

якщо такі кошти мають інше цільове призначення, а також коштів, джерела походження яких не підтверджені.

3. Щонайменший розмір статутного капіталу для банків встановлюється законодавчо. Національний Банк України має перевагу утверджувати для окремих банків, залежно від їх спеціалізації, диференційований мінімальний статутний капітал на хвилину реєстрації банку, але не нижче розмірів, передбачених законодавчо.

4. Слід розрізняти зареєстрований та незареєстрований статутний капітал. Видокремлюють також сплачену та несплачену частини статутного капіталу.

Резервний фонд комерційного банку - це грошові ресурси, що зберігаються банком для забезпечення непередбачених витрат, покриття збитків від банківської діяльності, а також виплати дивідендів по привілейованих акціях, якщо недостатньо прибутку. Наявність коштів в ньому забезпечує стійкість комерційного банку, зменшує вірогідність його банкрутства. Розмір резервного фонду та щорічних внесків до нього встановлюється зборами акціонерів і фіксується в установчих документах, але він не може бути меншим 25% статутного фонду, а розмір відрахувань - меншим 5% чистого прибутку.

Коли резервний фонд досягає встановленого розміру, то відрахування до нього затишають. У випадку використання коштів з резервного фонду відрахування від чистого прибутку на його формування поновлюються. Спеціальні фонди (фонд основних коштів, фонд переоцінки основних засобів та інші), які призначені для виробничого та соціального розвитку банку. Система формування і використання цих коштів відзначається статутними документами банку. Формуються ці фонди за рахунок прибутку.

Частиною резервного капіталу є загальні резерви, призначені для покриття можливих збитків за операціями банку. Їх несхожість від резервного фонду полягає в тому, що вони мають більш визначене призначення (наприклад, виникають для зниження заперечливих результатів у зв'язку з неповерненням кредитів, виникненням втрат від операцій з валютою та цінними паперами, що

перебувають у розпорядженні банку). Загальні резерви виникають з чистого прибутку, що лишається у банку після сплати податків.

Банки обов'язані утворювати резервний фонд на покриття неочікуваних втрат за всіма статтями активів і позабалансовими зобов'язаннями. Величина відрахувань до резервного фонду має бути не менше ніж 5% із прибутку банку до досягнення 25% розміру регулятивного капіталу банку.

Банки утворюють також інші фонди та резерви на покриття втрат від активів відповідно до нормативно-правових актів Національного Банку України.

Нерозподілений прибуток - джерело внутрішнього походження. За своїм змістом він є запасом банку, який лишається після розподілу чистого прибутку на сплату податку, формування резерву та виплат дивідендів власникам і призначається на капіталізацію.

Дії за допомогою яких комерційні банки формують свої ресурси, іменуватимуться пасивними. Пасивні операції покривають формування ресурсів банку, необхідних йому зверх власного капіталу для виконання нормального функціонування, забезпечення ліквідності та одержання прибутку.

Пасивні операції банку можуть відбуватися у формі:

- залучення коштів на депозитні рахунки - поточні, строкові, ощадні та інші;
- недепозитного залучення коштів: одержання позичок на міжбанківському ринку, позичок Національного Банку України, випуск банківських облігацій, векселів та інших зобов'язань.

Головний різновид пасивних операцій - залучення коштів на банківські рахунки всіх видів: поточні, строкові, ощадні, валютні та інші. Всі кошти, залучені на банківські рахунки, перейнято називати депозитами, а операції по залученню коштів - депозитними. Депозити служать важним джерелом коштів, завдяки яким банки формують переважну частину своїх прибуткових активів. Недепозитні кошти неодноразово залучаються для підтримання ліквідності банків.

Вважаючи присутність у структурі банківських коштів вагової частини позичених і залучених ресурсів, розшук нових напрямів і перспектив їх збільшення для банківського менеджера має специфічне значення. Для здійснення вирішальних задач менеджменту банківських ресурсів важливо упорядкувати їх за основними ознаками.

Депозити банку за економічним змістом поділяють на три групи:

- строкові депозити;
- депозити до запитання;
- ощадні вклади населення.

Депозити до запитання для клієнта — власника рахунка є найбільш ліквідними коштами.

Строкові депозитні рахунки мають чітко установлений термін їх повернення, банк за ними виплачує зафіксовуваний відсоток, а також існують певні обмеження щодо дострокового зняття цих коштів з рахунка.

Варто зауважити, що з піднесенням банківської системи України з'являються нові форми і типи депозитних рахунків, які необхідно впорядкувати для Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Ведеться про багатоманітні ощадні сертифікати, спільні рахунки, накопичувальні пенсійні рахунки, інвестиційні рахунки, стосовно яких у законодавстві слід чітко визначити форму гарантування у випадку банкрутства банку. Ці задачі необхідно розв'язувати в міру з'явлення нових видів депозитів на українському ринку фінансових послуг, щоб практика фонду була якомога ефективнішою.

Рішення про зростання гарантованої суми компенсація до 150 тис. грн. безмежно заохочує заінтересованість вкладників у зберіганні грошей в банках.

Банк повинен також враховувати фактори, які здійснюють вплив на створення ресурсного потенціалу. У дослідженні виявлено такі фактори та запропоновано об'єднати їх у три групи.

Перша група факторів – неконтрольовані. Їх вплив банк не може попередити чи змінити і враховує як задані величини. Серед таких

позасистемних факторів доцільно виділити макроекономічні, стан фінансового ринку, нормативи регулюючих органів.

До другої групи факторів - частково контрольованих, вплив яких на мобілізацію ресурсів банк може частково змінити, належать поведінка клієнтів, конкурентів і власників.

Третя група факторів - це внутрішньосистемні. До них належать ендогенні величини впливу, які є контрольовані, тобто їх вплив банк може змінити так, щоб узгодити обсяг мобілізованих ресурсів з поставленими цілями.

Вагомою частиною політики банку щодо мобілізації ресурсів є вироблення характеристик щодо формування ресурсної бази.

Вирішальним фактором зростання ресурсного потенціалу комерційного банку є нарощення ним власного капіталу. У цьому контексті капітал банку має двійне значення. Перш за все, він допомагає зростанню ресурсного потенціалу. По-друге, власні кошти вбезпечують безпеку припливу банківських ресурсів.

У нинішніх умовах економічного розвитку країни, коли притягнення строкових депозитів ускладнюється внаслідок дефіциту власних оборотних коштів підприємств та високих темпів інфляції, більшає значення міжбанківських кредитів під час формування ресурсної бази банків. Ключовою привілеگیєю цього виду ресурсів є висока мобільність цих коштів, визначальним недоліком - їх порівняно висока вартість. Усе це визначає необхідність опрацювання методики аналізу цих операцій, яка дала б здатність ефективніше управляти пасивними та активними операціями з міжбанківського кредитування.

У суцільному об'ємі банківських ресурсів власні кошти являють незначну частину. В умовах дворівневої банківської системи (центрального або Національного банку і комерційні банки) Національний банк здійснює для комерційних банків резервну діяльність, тобто стає банком банків. Тому комерційні банки за таких ситуацій можуть як анонсувати йому частину своїх ресурсів як резерв, так і в разі потреби отримувати від нього такі кошти.

Міжбанківський ринок - частина ринку позикових капіталів, де тимчасово вільні грошові ресурси кредитних установ залучаються та розміщуються банками між собою.

Учасниками міжбанківського ринку кредитних ресурсів є Національний банк України, його регіональне управління, комерційні банки, їх філії та відділення. Розміщати й купляти кредитні ресурси на міжбанківському ринку кредитних ресурсів банку вигідно передусім з двох причин:

- комерційні банки на відміну від суб'єктів господарської діяльності, вирізняються вищою надійністю;
- процентна ставка за міжбанківськими кредитами, як правило, нижча від ставки за кредитами суб'єктам економіки.

Міжбанківські кредити за будовою поділяються на взаємні кредити між комерційними банками та кредитування НБУ комерційних банків. У суцільній структурі міжбанківських кредитів переважають взаємні кредити комерційних банків (80-85 %), проте з розвитком банківської системи частка кредитів НБУ зростатиме.

До позичених депозитних коштів припадають кредитні ресурси, куплені на міжбанківському кредитному ринку. З цією ціллю банки проводять такі операції:

- операції РЕПО (угоди про продаж цінних паперів зі зворотним їх викупом);
- отримання позик НБУ;
- отримання міжбанківських кредитів.

Міжбанківський кредит - це оперативне за способом залучення коштів, але дороге джерело ресурсів банку. Причини продажу одним комерційним банком іншому банківських ресурсів різноманітні: відсутність належного попиту і вигідного розміщення ресурсів серед своїх клієнтів; необхідність установа тисніших взаємовідносин між банками; прибутковість цієї операції.

Міжбанківські кредити використовуються: для оперативного регулювання ліквідності балансу банку; для надання кредитів вигідним позичальникам.

Окрім того, джерелом придбання позичених коштів є емісія банківських векселів.

Розрізняють міжбанківські активні та пасивні кредитні операції: ринок міжбанківських депозитів та ринок міжбанківських кредитів.

Міжбанківський депозит - це депозит одного банку в іншому.

Міжбанківський кредит є основним джерелом запозичених коштів комерційного банку і служить для допомоги кредитного потенціалу, поточної ліквідності банку або забезпечення рентабельного вкладення коштів.

Міжбанківський кредит має короткостроковий характер, вирізняється оперативністю надання коштів та вищими порівняно з депозитами процентними ставками. Він здійснюється в рамках кореспондентських відносин банків і є дорожчим порівняно з іншими джерелами кредитування ресурсом (потенціалом) банку.

Суб'єктами міжбанківського кредиту є міжбанківські об'єднання, комерційні банки або інші кредитні інститути, фінансові компанії та Національний банк України. Ці суб'єкти можуть одночасно бути і в ролі кредитора, і в ролі позичальника. Специфіка міжбанківського кредиту визначається тим, що кошти використовуються не для власних господарських потреб банку, а для надання кредиту клієнтам. Тому МБК є формою купівлі-продажу кредитних ресурсів. Для оперативного залучення необхідних додаткових коштів комерційні банки використовують можливості міжбанківського ринку ресурсів, на якому здійснюється продаж грошових коштів, мобілізованих іншими кредитними установами.

Вирішальна частина міжбанківських договорів має терміновий характер, але деяка їх частина укладається в безстроковій формі. Це призначає надання міжбанківського кредиту на мінімальний термін, установлений договором, після закінчення якого кредит переходить у безстроковий, тобто може бути стягнений банком у будь-який час за попереднім повідомленням. За будь-якої форми договору процентна ставка встановлюється виходячи з рівня, що склався на ринку в день його підписання. Важливе місце в джерелах кредитних ресурсів

комерційного банку посідають кредити НБУ, які надаються банкам у порядку рефінансування. Кредитні ресурси надаються, як правило, на цілі короткострокового кредитування за дотримання комерційним банком економічних нормативів та резервних вимог.

Рефінансування - це процес здійснення банком активних операцій (кредитних вкладень) за рахунок позик, отриманих у інших банках. Операції з рефінансування є міжбанківськими кредитними операціями, що реалізуються комерційними банками для мобілізації грошових ресурсів. Плата за продані кредитні ресурси встановлюється на основі офіційної ставки НБУ з рефінансування. Існує певна залежність ставки МБК від ставки рефінансування НБУ. Ставка НБУ є нижньою межею можливих коливань ставки міжбанківського кредиту. Динаміка ставки рефінансування пов'язана з рівнем інфляції в країні, динамікою курсу гривні відносно долара США. У результаті зміни ставки рефінансування змінюється і ставка МБК, збільшуючись чи зменшуючись в окремі періоди.

Тому, як вже зазначалось вище, ключовим джерелом банківських ресурсів є залучені кошти, банківські ресурси з точки зору джерел творення розподіляються на власні і залучені, від структури ресурсів залежати не тільки об'єми здійснювання операцій банку, а й взагалі його діяльність, ресурси кожного поодинокого банку мають конкретну структуру.

1.3. Правове забезпечення регулювання ресурсної бази банків.

Формування і використання ресурсів банку налагоджує велике коло документів України.

Виготовлення банківських установ викликали необхідність прийняття Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про акціонерні товариства», Закон України «Про Національний банк України»,

Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Необхідність використання державного регулювання банківської функціонування пояснюється попитом долучення до таких відносин правового порядку, які призначають встановлення та зміцнення правового статусу Національного Банку України, а також його відносин з Кабінету Міністрів України, комерційними банками та іншими кредитними установами. Ще порядок виготовлення та здійснювання різного виду угод, банківських операцій стосовно фінансових операцій та роботи з цінними паперами.

Банківське законодавство - це сукупність законодавчих актів, які є формою прояву правових норм, цілеспрямованих на регулювання повноважень, обов'язків та відповідальності сторін у правовідносинах за участю банку. Закон України «Про банки і банківську діяльність» визначає структуру банківської системи, економічні, організаційні і правові засади створення, діяльності, реорганізації і ліквідації банків.[2]

Метою Закону України «Про банки і банківську діяльність» є правове забезпечення звичайного піднесенню і функціонування банків в Україні і виготовлення належного конкурентного середовища на фінансовому ринку, забезпечення захисту законних інтересів вкладників і клієнтів банків, створення підходящих умов для розвитку економіки України та підтримки вітчизняного товаровиробника.

Банківська система України складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України. Банк незалежно встановлює спеціалізацію та шляхи своєї діяльності за видами послуг, які буде надавати. А Національний Банк України формулює види спеціалізованих банків та порядок набуття банком статусу спеціалізованого. Національний Банк України реалізує регулювання діяльності спеціалізованих банків через економічні нормативи та нормативно-правове забезпечення здійснюваних цими банками операцій.

Національний Банк України установлює дуже вагомі банки згідно величини банку, ступеня фінансових взаємозв'язків та шляхів їх функціонування.

Банки в Україні з'являються у формі акціонерного товариства або кооперативного банку. Державний банк - це банк, сто відсотків статутного капіталу якого належать державі.

Державний банк виникає за рішенням Кабінету Міністрів України. Кабінет Міністрів України зобов'язаний одержати зумовлене рішення НБУ стосовно наміру заснування державного банку. Отримання такого рішення є обов'язковим також у разі реорганізації або повної ліквідації банку, окрім винятку його ліквідації у раз неплатоспроможності.

Банк має право надання банківських послуг тільки на підставі банківської ліцензії.

До банківських послуг належать:

- залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб;
- відкриття та ведення поточних рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах, та рахунків умовного зберігання;
- розміщення залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Банківські послуги має право надавати тільки банк. Центральний депозитарій цінних паперів має перевагу виконувати окремі банківські операції на основі ліцензії на здійснювання окремих банківських операцій.

Банк має перевагу надавати своїм клієнтам фінансові послуги, у тому числі напрямом укладення з юридичними особами агентських договорів. Банк повинний оповістити НБУ про укладені ним агентські договори. Національний банк заводить перелік комерційних агентів банків та установлює вимоги до них.

Банк, крім надання фінансових послуг, має право реалізувати діяльність щодо:

- інвестицій;

- випуску власних цінних паперів;
- випуску, розповсюдження та проведення лотерей;
- зберігання цінностей або надання в майновий найм (оренду) індивідуального банківського сейфа;
- інкасації коштів та перевезення валютних цінностей;
- ведення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім власних акцій);
- надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг.

Банк реалізує роботу, надає банківські та інші фінансові послуги в національній валюті, а за присутності належної ліцензії Національного Банку України - в іноземній валюті.

Банк самостійно утверджує процентні ставки та комісійну винагороду за надані послуги. З метою забезпечення економічних умов витривалого функціонування національної банківської системи, захисту інтересів вкладників та кредиторів комерційних банків та відповідно до Закон України «Про банки і банківську діяльність»

Національний банк України узаконює для всіх комерційних банків так обов'язкові економічні нормативи та формування резервних фондів.

Нормативи, які встановлені для незмінного дотримання комерційними банками:

- достатність регулятивного капіталу банку;
- адекватності (платоспроможність) регулятивного капіталу;
- адекватності основного капіталу;
- миттєва ліквідність;
- поточна ліквідність;
- співвідношення високоліквідних активів до робочих активів банку;
- максимальний розмір ризику на одного позичальника;
- максимальний розмір великих кредитних ризиків;

- максимальний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру;
- максимальний сукупний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам;
- норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою;
- норматив загальної суми інвестування.

Порядок роботи економічних нормативів регламентує Інструкція «Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків». Вона створена на ґрунті кінцевих вимог Базельського комітету, що залучають 25 базових положень, якими повинно керуватися для продуктивної роботи системи банківського нагляду.

Для посилення контрольних функцій Національного Банку України під час нагляду за діяльністю комерційних банків, забезпечення їхньої фінансової надійності, захисту зацікавлень їхніх вкладників та акціонерів тощо слід поглиблювати перерахунок економічних нормативів, які налагоджують функціонування комерційних банків.

Згідно з нормативним інформаційним забезпеченням управління ресурсною базою банку, до перерахунку економічних нормативів відносять:

- Закон України «Про банки і банківську діяльність»;
- Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»;
- Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок»;
- Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затверджено постановою Правління Національного банку України від 21.05.2019 № 71;
- Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджено постановою Правління Національного Банку України від 12.11.2003 р. № 492;
- Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів, затверджено постановою Правління Національного Банку України від 08.09. 2011 р. № 306;

- Положення про порядок формування обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні, затверджено постановою Правління НБУ від 11.12.2014 № 806;
- Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами, затверджено постановою Правління НБУ від 12.08.2015 № 520;
- Інструкції з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України затверджена постановою від 26.11.2015 № 828;
- Положення про регулювання Національним банком України ліквідності банків України, затверджено постановою Правління НБУ від 17.09.2015 № 615.

Відповідно до ст.36 Закону України «Про банки та банківську діяльність» - комерційні банки зобов'язані створювати резервний та інші фонди на покриття різного роду ризиків від здійснення активних операцій та за своїми зобов'язаннями (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Таблиця 1.1 Нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів

Період дії	Нормативи обов'язкового резервування для формування банками обов'язкових резервів, %				За коштами залученими іншими корпораціями від інших депозитних корпорацій-нерезидентів та інших фінансових корпорацій - нерезидентів
	За короткостроковими депозитами нефінансових корпорацій у національній валюті	За короткостроковими депозитами домашніх господарств у національній валюті	За короткостроковими депозитами нефінансових корпорацій у національній валюті	За довгостроковими депозитами нефінансових корпорацій та домашніх господарств в іноземній валюті	
1	2	3	4	5	6
01.10.2017-04.12.2018	4	1	0,5	5	-
05.12.2018-01.01.2019	3	0	0	5	-

05.01.2019- 31.01.2019	4	0	0	7	-
3 01.02.2020	4	7	0	2	2

Постановою Національного Банку України від 11 жовтня 2008 р. №319 «Про додаткові заходи щодо діяльності банків» був введений мораторій на дострокове зняття коштів з депозитних рахунків.

Національний банк України скасував мораторій на дочасне повернення банківських вкладів, що діяв у країні з жовтня 2008 року. Відповідне рішення закріплене постановою Національного Банку України від 12 травня 2009 року №282, яка набрала чинності від дня підписання.

Внутрішнє нормативне забезпечення затверджується керівним органом відповідного банку, його доцільно розглядати у розрізі виді звітності банку: фінансової, статистичної, управлінської та податкової.

Фінансова звітність виступає фундаментальною основою для внутрішнього інформаційного забезпечення, яке безпосередньо стосується аналізу ресурсної бази.

Аналіз фінансової звітності має на меті дати оцінку поточного минулого фінансового стану банку, зокрема стану ресурсної бази, основних результатів його діяльності .

Компонентами фінансової звітності, що стосуються ресурсної бази є:

- звіт про фінансовий стан який призначений для надання інформації про стан власних, залучених та запозичених коштів та їх подальше використання на звітну дату;
- звіт про прибутки і збитки що надає інформацію про доходи, витрати та фінансові результати від діяльності за аналізований період;
- звіт про рух грошових коштів призначений для надання інформації про надходження і вибуття грошових коштів унаслідок фінансової, інвестиційної та операційної діяльності за аналізований період;

- звіт про зміни у власному капіталі показує інформацію про зміни у складі власного капіталу за аналізований період.

Основними принципами інформаційного забезпечення банку є: прозорість, регулярність, оперативність, доступність, вірогідність, суттєвість та повнота, збалансованість, рівноправність, захищеність, законність.

Отже, нормативно-правовою базою для регулювання ресурсної бази банків є: Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про Національний банк України», Декрети Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

На основі вищевикладеного можемо зробити наступні висновки. Банківські ресурси накопичують сукупність грошових активів, які на деякий час або у повній мірі з перебувають у розпорядженні банку та можуть бути використані для здійснювання подальших банківських операцій з метою одержання ділової вигоди та прибутку.

Банк виконає роль фінансового посередника між клієнтами, отже залучені кошти займають вагомий елемент в системі ресурсної бази. Необхідність у запозичених коштах виникає у разі недостатнього ступеня обсягів власних та залучених коштів для здійснення активних операцій.

Капітал банку являю собою грошові активи, які були внесені акціонерами, засновниками банку, а також грошові активи, отримані у процесі успішної роботи банку.

Тимчасово вільні кошти юридичних та фізичних осіб є основами формування залучених ресурсів. Тобто кошти на поточних банківських рахунках клієнтів, кошти підприємств та організацій, залучені у формі депозитів та кошти населення, залучені у формі вкладів.

Запозичені ресурси банку – це запозичені банком кошти у центрального банку, на міжбанківському ринку або шляхом продажу своїх боргових зобов'язань на грошовому ринку.

Управління ресурсною базою являє собою цілісну систему суб'єктів, об'єктів, організаційної та інформаційної бази, інструментів управління.

Зокрема, процес управління ресурсною базою, полягає в застосуванні інструментів управління, які забезпечують формування та ефективне використання ресурсів банку.

Органи управління банку зобов'язані забезпечити безперебійне ефективне управління з метою поповнення ресурсної бази банку на кожному рівні управління.

Правовою базою для регулювання ресурсної бази банків є: Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про Національний банк України», Декрети Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Висновок до першого розділу.

Невід'ємною складовою фінансової системи країни у сучасних умовах виступає банківська система, на яку покладено виконання низки важливих економічних функцій, що вимагає наявності достатніх розмірів фінансових ресурсів у розпорядженні її суб'єктів, зокрема комерційних банків.

В першому розділі розглянуто теоретичні аспекти складу, структури ресурсів комерційного банку та джерела їх утворення. Тому, ресурси комерційного банку — це сукупність грошових коштів, що перебувають у його розпорядженні і використовуються для здійснювання активних операцій. Банківські ресурси з точки зору джерел створення поділяються на власні і залучені.

До власних коштів банку припадають статутний капітал, резервний та інші фонди, резерви на покриття різноманітних ризиків і нерозподілений прибуток.

До залучених коштів приймають кошти на депозитних рахунках банківських клієнтів, позики, отримані від інших банків, і кошти, отримані від інших кредиторів.

Вирішальним джерелом банківських ресурсів є залучені кошти, частина яких в середньому по банківській системі України вкладає 80% від загальної величини ресурсів, а решта (20%) припадає на власний капітал. Ресурси кожного окремого банку мають конкретну структуру - певне співвідношення між власними коштами та зобов'язаннями, яке з'являється під дією чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

За останні роки в конструкції ресурсів банків накопичилися наступні тенденції. По-перше, у до кризовий період закріпилася тенденція до зростання надлишків на рахунках фізичних осіб. Це відбувається завдяки зросту прибутків населення, зрушеннями в ощадній поведінці домашніх господарств, а також у певному зростанні довіри населення до банківської системи. Вклади населення стали займати велике місце в формуванні ресурсної бази банків. По-друге, нарощували кошти юридичних осіб в структурі ресурсів банку, що також позитивно позначалося на ресурсну базу банку.

Одночасно відчутно нарощувала динаміка випущених банкам боргових зобов'язань. Світова практика підтверджує, що заощадження приватного сектору є вирішальним джерелом фінансування не тільки економіки, а й дефіциту державного бюджету. В період криз національного виробництва вони являють важливий фактор економічного зростання.

Для регулювання ресурсної бази комерційних банків та дійової діяльності банківської системи потрібна належна нормативно – правова база. На сьогодні в Україні діють: Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про Національний банк України», Декрети Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Положення, інструкції та постанови НБУ та інших законодавчих органів, що регулюють діяльність банківського сектору економіки відповідно до законів України.

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

2.1. Аналіз стану ресурсної бази банків України.

Власний капітал банків України збільшився у 2019 році на 49685 млн. грн. Відповідно у 2018 році приріст власного капіталу дорівнює 27012 млн. грн. В загальному власний капітал банків збільшився за допомогою статутного капіталу з 42873 млн. грн. у 2018 році до 82454 млн. грн. у 2019 році, тобто приріст склав 39581 млн. грн. (таблиця 2.1.)

Таблиця 2.1

Таблиця 2.1 Капітал банків України за 2015 – 2019 роки(у млрд. грн.)

Показники	01.01.15	01.01.16	01.01.17	01.01.18	01.01.19
1	2	3	4	5	6
ВВП	441,4	544,1	720,7	948,0	912,5
Активи	213,8	340,1	599,3	926,1	880,3
Пасиви, в т.ч.:	213,8	340,1	599,3	926,1	880,3
-Зобов'язання	188,4	297,6	529,8	806,8	765,1
-Власний капітал	25,45	42,56	69,57	119,2	115,1
Активи/ВВП, %	48,44	62,50	83,15	97,68	96,47

Власний капітал/ВВП, %	5,76	7,8	9,65	12,5	12,6
------------------------	------	-----	------	------	------

У 2018 році власний капітал піднявся на 16607 млн. грн. частина власного капіталу в пасивах рівняється нормативному значенню і в 2019 році його частка підвищилась на 1,4%. Принаймні рентабельність капіталу у 2019 році упала з 12,67% до 8,51%. Дійсно це значення практично досягло ступеня рентабельності капіталу у 2016 році. Ці данні свідчать про зменшення об'єм дій банків за рік. Значно зменшились об'єми кредитних задумів банків у четвертому кварталі, що обумовлює зростанням економічної кризи. Ряд клієнтів контрагентів не могли кредитуватись із-за кепського фінансового стану, а з другої сторони із-за питання ліквідності, ряд банків не могли задовольнити ресурсами не тільки операції кредитування, а й розрахунки платіжного обороту своїх клієнтів.

Співвідношення активів до ВВП підтверджує на стабільність розвитку банківської системи і покращення цього показника говорить про ознаку активів зростанням капітальної бази, залученням депозитів, підняттям ефективності функціонування, що є особливістю фінансової стабільності.

Співвідношення активів до ВВП підійнялося з 48,44 % станом на 01.01.2015р. до 83,15 % у 2017 р. за даними ознаками у банківської системи зберігається здоровий невикористаний потенціал. Хоча станом на 0.01.2019 року ці значення суттєво зменшились, приміром взаємовідношення активів до ВВП, що зумовлено фактами світової фінансової кризи, яка безумовно погано позначилася на економіку України та на стан банківської системи в тому числі.

Відношення власного капіталу банків до ВВП за 2018 рік збільшилось на 2,7 відсотків до 12,5%, на що, має вплив зростання статутних капіталів державних банків на суму 13,8 млрд. грн.

У 2018 р. рекапіталізація банків державою та зростання капіталу інших банків їхніми акціонерами дійшли до похвальної динаміки капіталу банківської системи у III кварталі 2018 р. Того часу, зростання статутного капіталу на 13 % або на 12,4 млрд. грн. (з яких 10,5 млрд. грн. – збільшення капіталу державних

банків за рахунок ОВДП) сильно не позначилось на ліквідність банківської системи. Зростання статутних фондів певних банків та втягування субординованого боргу були важливими мотивами зростання адекватності регулятивного капіталу (Н2) до 15,63 % станом на 01.10.2018 р. Недостача власних коштів на фоні збереження питань в економіці України може привести до зростання кількості банків, які перебувають на межі нормативних вимог щодо капіталізації та погано відобразиться на їхній діяльності.

Отже, з цього дослідження помітно, що важливі значення функціонування банківської системи України, протягом останніх п'яти років, динамічно більшають, що є похвальним фактом у вітчизняній економіці. 2019 рік став для банківської системи рекордним щодо масштабів приросту зобов'язань, активів та власного капіталу. Фактично, головні похвальні здобутки звітного року, були отриманні за перші три квартали, адже в цей час обставина на фінансовому ринку та в банківській системі України була звичайною[33].

Збільшення долі іноземного капіталу лише на 1,7%, проти 7,4% у 2018, як і кількості банків 6, проти 12 в минулому році, вказують на гальмування процесів інвестування іноземного капіталу у банківську систему. Причинами того є світова фінансова криза, яка погано діє на банківські системи країн Європейського союзу.

Збільшення власного капіталу, в банківській системі України є позитивним моментом. Хоча, рівень капіталізації вітчизняних банків є недостатнім і неконкурентоспроможним поряд з банками країн Європи. Це погано має вплив на їх стійкість та надійність в умовах фінансової кризи. З жовтня 2019 року в банківській системі України почалося значне зниження ліквідності ряду банків, яке мало системний характер і вплинуло на результат діяльності вітчизняної банківської системи у цілому. Важливого загострення ситуація з ліквідністю банків засвоїла в цей час у зв'язку з обмеженням доступу до фінансових ресурсів на зовнішніх ринках. Ряд вітчизняних банків прогавили можливість рефінансування на зовнішніх ринках ресурсів.

За таких умов завдання позитивного аналізу та зростання банківських ресурсів на внутрішніх ринках є ключовим у діяльності банків. Очевидно банкам необхідно свідомо в майбутньому жертвувати прибутковістю задля нарощення запасу міцності, що забезпечить їх стійкість в умовах загострення кризових явищ. Це зможе допомогти вирішити проблему ліквідності – можливість банку забезпечити здійснення своїх зобов'язань, що залежить від сбалансованості активів та пасивів, а також відповідністю між термінами залучення пасивів та розміщенням активів. В умовах низького рівня довіри до українського банківського сектора, значна кількість банків позитивно використовувала короткотермінові депозити (від 7 днів), що дало можливість втримати клієнтську базу без потреби збільшення відсоткових ставок. Це, своєю чергою, призводить до зменшення терміну залучених ресурсів і вимагає від банків додаткових зусиль з оптимізації платіжних календарів, забезпечення достатнього рівня ліквідних активів.

У нинішніх умовах джерела коштів, що перебувають на депозитах, досить багатоманітні. Це кошти на рахунках підприємств державного й недержавного сектора економіки, рахунках державних закладів і організацій, громадських і релігійних організацій, кошти орендарів, фермерів, тих, хто провадить персональну трудову діяльність (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Таблиця 2.2 Зобов'язання банків України за 2014 – 2019 роки (у млрд. грн.) [43]

Показники	01.01.2014	01.01.2015	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018	01.01.2019
1	2	3	4	5	6	7
Зобов'язання банків, всього	115.9	188.4	297.6	529.8	806.8	765.1
У тому числі кошти суб'єктів господарювання	40.1	61.2	76.8	111.9	143.9	115.2
Строкові кошти	15.3	26.8	37.6	54.2	73.3	50.5
У тому числі кошти фізичних осіб	41.2	72.5	106.2	163.4	213.2	210.0
Строкові кошти	33.2	55.2	81.8	125.6	175.1	155.2

Інші зобов'язання	34.6	54.7	144.8	254.5	449.7	439.9
-------------------	------	------	-------	-------	-------	-------

На протязі 2015 – 2019 років зобов'язання банків України досить загострюються. Відповідно більшають кошти залучені від суб'єктів господарювання і населення, але на протязі 2019 року ситуація повернулася зобов'язання банків впали на 41697 млн. грн., зменшення зобов'язань прослідковується за рахунок строкових коштів як суб'єктів господарювання (-22841 млн. грн.) так і фізичних осіб (-19941 млн. грн.)

Загальний розмір зобов'язань банків зріс за 2019 рік на 52.3% (за 2018 рік - на 78.0%) і на 01.01.2019 р. бував 806.8 млрд. грн. У будові зобов'язань банків питома вага коштів, залучених на рахунки фізичних осіб, на 01.01.2019 р. являла - 26.4% (на 01.01.2018 р. - 30.9%), суб'єкта господарювання - 17.8% (на 01.01.2018 р. - 21.1%). Частина кредитів, отриманих від інших банків, рівняється 30.9% (на 01.01.2018 р. - 29.1%), кошти Національного банку України - 7.5% (на 01.01.2018 р. - 0,3%), цінних паперів власного боргу - 1.3% (на 01.01.2018 р. - 3.7%), кредитів, що були одержані від міжнародних та інших фінансових організацій, - 6.4% (на 01.01.2018 р. - 3.7%), кошти небанківських фінансових установ - 2.2% (на 01.01.2018 р. - 2.7%), остатків коштів на коррахунках інших банків - 1.4% (на 01.01.2018 р. - 2.4%), субординованого боргу - 2.0% (на 01.01.2018 р. - 1.5%), інших зобов'язань - 4.1% (на 01.01.2018 р. - 4.6%).

За 2018 рік власний капітал банків України підвищився на 71.4% (за 2018 рік - на 63.5 %) і в кінці року рівнявся 119,3 млрд.грн.. На 01.01.2019р. питома вага капіталу у пасивах банків являла 12,9% (на 01.01.2018р.- 11,6%).

Вагомі ритми зростання капіталу банків України у 2008 році послужили підійнятись ступеню їх капіталізації.

Протягом 2019 року зобов'язання банків жваво впали на 41,7 млрд.грн., та на 01.01.2020 року бували 765,1 млрд.грн. При цьому зменшення коштів клієнтів банків набуло 31,9 млрд.грн.

Складові зобов'язань на початку року також мала переміни. При цьому підвищилася частина коштів до запитання з 14,21% до 16,47% та збільшилась питома вага строкових коштів з 38,37% до 35,52%.

Станом на 01.01.2000 р. структура зобов'язань мала такий вид: 16,47% (14,21%) – грошові кошти клієнтів до запитання (розрахункові та поточні рахунки); 35,52% (38,37%) - строкові грошові кошти клієнтів (депозити нефінансових установ та фізичних осіб); 36,33% (39,44%) - залучені строкові грошові кошти банків; 1,35% (1,37%) - коррахунки інших банків; 4,22% (2,15%) - субординована заборгованість; 0,65% (1,32%) - цінні папери власного боргу; 4,19% (1,65%) - інші.

На 4,1 млрд. грн. власний капітал банківської системи України побільшав і на 01.01.2020 року був 115,1 млрд.грн. Варто зауважити, що збільшення масштабу статутного капіталу банків з початку року набуло 36,7 млрд.грн. (на 44,6%).

На початку 2020 року зобов'язання банків впали на 5,9 млрд. грн. і на 01.07.2020 року були 758,6 млрд. грн. При цьому зростання грошових коштів клієнтів банків було 36,3 млрд. грн.

На 4,4 млрд. грн. власний капітал банківської системи України побільшав і за станом на 01.07.2020 року був 130,6 млрд. грн. Варто зауважити, що збільшення об'єму статутного капіталу банків з початку року являло 13,95 млрд. грн. (на 11,7%).

2.2. Загальна характеристика ПрАТ «Ощадбанк».

Приватне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України» було зареєстровано НБУ 26 травня 1999 року за № 4. [6] ПрАТ «Ощадбанк» робить на підставі банківської ліцензії, виданої Національним банком України.

Має генеральну ліцензію НБУ на виконання валютних операцій та ліцензію НКЦПФР на здійснення операцій із цінними паперами.

ПрАТ «Ощадбанк» згідно своєї ліцензії має привілей надавати банківські послуги у вигляді:

- відкриття поточних рахунків клієнтів;
- ведення поточних рахунків клієнтів;
- залучення коштів та банківських металів на депозити від фізичних та юридичних осіб;
- розміщення залучених коштів та банківських металів на депозити та поточні рахунки від свого імені, на власних умовах та на власний ризик.

Також банк має право реалізовувати кредитні операції у вигляді:

- надання гарантій та інших зобов'язань від третіх осіб у грошовій формі;
- операції на ринку цінних паперів від свого імені;
- придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги із взяттям на себе ризику виконання таких вимог;
- лізинг.[50]

Банк не є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, оскільки усі вклади фізичних осіб гарантовано державою. На кінець 2017 року державі належали 100% акцій Банку.

ПрАТ «Ощадбанк» є універсальною банківською установою, яка надає великий діапазон банківських послуг для фізичних та юридичних осіб, представників мікро-, малого та середнього бізнесу, корпоративних клієнтів та клієнтів преміум-сегменту та налічує понад 3 тисяч установ по всій країні.

Головна функція банку лежить у веденні банківських рахунків фізичних та юридичних осіб, залученні депозитів фізичних осіб та юридичних осіб, наданні кредитів, здійсненні платежів, емісії банківських платіжних карток, розвитку торгового еквайрингу та альтернативних каналів продаж, торгівлі цінними паперами та у здійсненні операцій з іноземними валютами.

У 2017 році ПрАТ «Ощадбанк» закінчив виконання стратегічного плану діяльності, в рамках якого були зроблені зміни, пов'язані із забезпеченням модернізації та комерціалізації банку. [38]

Кабінетом Міністрів України 11 лютого 2016 р. було прийнято Засади стратегічного розвитку державного банківського сектору (далі - Засади), які було оновлено 21 лютого 2018 р.

Відповідно до Зasad вирішальними задачами банку є:

- зростання цінності для власників за рахунок підняття ефективності, вживаючи свою мережу для цілей підтримки загальнодоступності фінансування;
- зайняти та вдержувати роль універсального банку номер один в країні;
- підготувати банк до часткової приватизації до 2020 року. [35]

Організаційно-фінансова структура банківської установи повинна відображати основні логічні взаємозв'язки рівнів управління, розмежовувати сфери відповідальності, оптимізувати процеси інформаційного забезпечення, що дозволить досягти поставлених цілей та завдань із найбільшою економічною ефективністю.

Органами контролю і управління в банку є : наглядова рада банку; правління банку; ревізійна комісія (рис. 2.1).

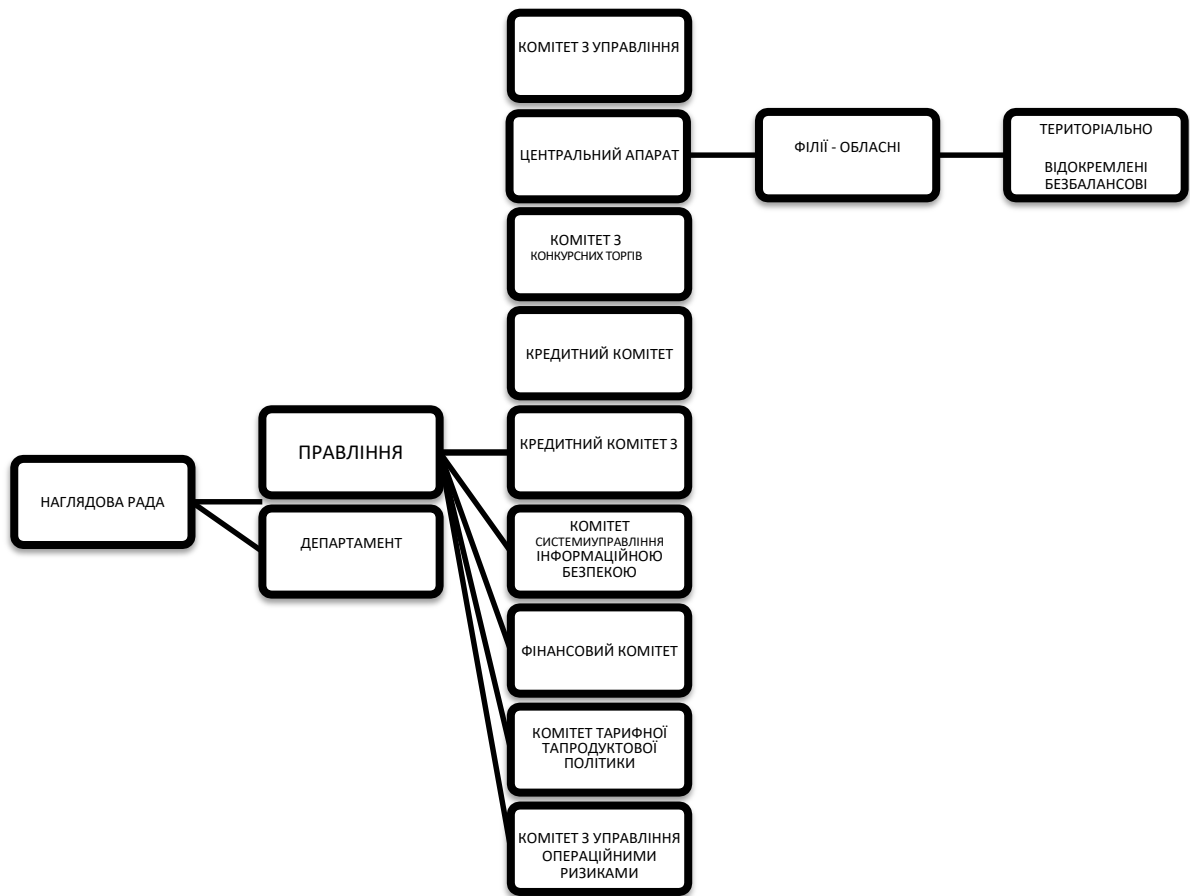

Рис. 2.1 Організаційна структура ПрАТ «Ощадбанк»

Компетенція органів управління банку визначена в його статуті.

Головним органом управління банку є наглядова рада банку, що виконує контроль за діяльністю правління банку для збереження залучених у вклади коштів, забезпечення їх повернення вкладникам та захисту інтересів держави як акціонера банку та інші функції, визначені Законі України «Про банки і банківську діяльність».

Наглядова рада не вторгається в оперативну діяльність банку.

До особливої компетенції наглядової ради припадає прийняття рішень стосовно:

- визначення головних шляхів функціонування банку;
- затвердження стратегії розвитку банку відповідно до вирішальних напрямів діяльності;
- затвердження річних результатів діяльності банку;
- покриття втрат та розподілу прибутку;

- затвердження величину річних дивідендів, встановлення термінів та порядку їх виплати;
- затвердження положень корпоративного управління банку;
- затвердження положення про ревізійну комісію банку, яким позначається порядок проведення ревізій та контролю за фінансово-господарською діяльністю банку та внесення змін до нього;
- призначення персонального складу ревізійної комісії, визначення кількості її членів, дострокове припинення повноважень усього призначеного персонального складу ревізійної комісії або окремого з її членів;
- затвердження плану відновлення діяльності банку;
- призначення і звільнення голови правління банку, заступників голови правління та членів правління банку, у тому числі за поданням голови правління банку, а також керівника підрозділу внутрішнього аудиту банку;
- затвердження умов оплати праці та матеріального стимулювання голови, заступників голови та членів правління банку, встановлення розміру їх винагороди, укладення з ними контрактів;
- здійснення контролю за діяльністю правління банку, внесення пропозицій щодо її вдосконалення;
- визначення планів та порядку роботи підрозділу внутрішнього аудиту і контроль за його діяльністю;
- визначення аудиторської фірми для проведення зовнішнього аудиту, затвердження умов договору, що укладається з нею, встановлення розміру оплати послуг;
- розгляду висновку зовнішнього аудиту банку та прийняття рішення щодо нього;
- контролю за усуненням недоліків, виявлених НБУ та іншими органами державної влади та управління, які відповідно до компетенції здійснюють нагляд за діяльністю банку, підрозділом внутрішнього аудиту, а також аудиторською фірмою за результатами проведення зовнішнього аудиту;
- затвердження положення про підрозділ внутрішнього аудиту;

- затвердження умов правочинів на відчуження майна, вартість якого перевищує 10 відсотків статутного капіталу банку;
- затвердження регламенту про надання банком кредитів юридичним особам та комерційним банкам;
- затвердження положення про наглядову раду банку та внесення змін до нього;
- затвердження положення про правління банку;
- емісії акцій банку, їх розміщення, дроблення або консолідації на підставі актів КМУ;

- затвердження ліквідаційного балансу в разі припинення банку;

До компетенції наглядової ради належить:

- затвердження бюджету банку;
- визначення і затвердження стратегії та політики управління ризиками;
- забезпечення діяльності системи внутрішнього контролю банку та контролю за її ефективністю;
- виконання контролю за ефективністю діяльності системи управління ризиками; визначення кредитної політики банку;
- визначення організаційної структури банку, в тому числі підрозділу внутрішнього аудиту;
- прийняття рішення щодо виготовлення дочірніх підприємств та участі в них, їх реорганізації та ліквідації, створення відокремлених підрозділів банку, затвердження їх статутів;
- забезпечення своєчасного надання банком достовірної інформації щодо його діяльності відповідно до законодавства;
- вирішення питання про участь банку у банківських групах;
- затвердження порядку виконання операцій із пов'язаними з банком особами;
- створення дочірніх банків, філій і представництв на території інших держав після отримання дозволу Національного банку, їх реорганізації та ліквідації, затвердження їх статутів;

- інвестування у статутний капітал юридичних осіб, крім випадків отримання у власність акцій, часток, паїв у зв'язку з реалізацією права заставодержателя;

- прийняття рішення щодо участі банку або заснування банком підприємств будь-якої організаційно-правової форми і виду, придбання корпоративних прав підприємств, у тому числі акцій інших суб'єктів господарювання, крім підприємств і товариств, статутом яких передбачена повна відповідальність його власників, затвердження їх статутів;

- створення благодійних або інших неприбуткових організацій, неприбуткових спілок чи асоціацій;

- обрання оцінювача майна банку в разі збільшення статутного капіталу банку, затвердження умов договору, що укладатиметься з ним, встановлення розміру оплати його послуг;

- виконання інших функцій відповідно до законодавства.

Порядок формування наглядової ради банку та припинення повноважень її членів, кількісний та персональний склад ради визначаються згідно із законодавством.

Наглядову раду банку очолює голова, який обирається із її складу.

Голова наглядової ради має заступника, який обирається наглядовою радою за поданням її голови.

Рішення наглядової ради вважатимуться простою більшістю голосів від загальної кількості присутніх на її засіданні членів і мають обов'язковий характер.

Повноваження призначеного складу наглядової ради та/або кожного з її членів можуть припинятися відповідно за рішенням Верховної Ради України, Президента України і Кабінету Міністрів України щодо призначених ними осіб, але не раніше ніж через один рік з дня призначення.

Президента України, Кабінету Міністрів України щодо порушення питання про припинення повноважень призначених ними членів наглядової ради, які допустили порушення.

Постійно діючим виконавчим органом банку є правління банку. Правління банку здійснює керівництво оперативною діяльністю банку, формуванням фондів і несе відповідальність за ефективність його роботи.

Правління діє від імені банку відповідно до компетенції, передбачено законодавством та статутом, на підставі положення, що затверджується наглядовою радою, і підзвітне наглядовій раді.

Строк повноважень правління банку становить п'ять років. Правління банку очолює голова правління, який керує роботою правління банку та має право представляти банк без доручення.

Членами правління банку можуть бути тільки його працівники. Голова правління банку має право брати участь у засіданнях наглядової ради банку. Голова правління банку не може очолювати структурні підрозділи банку.

До складу правління банку входять голова правління, заступники голови за посадою та інші члени правління. Правління банку складається з одинадцяти осіб.

До компетенції правління банку належать функції:

- організація виконання рішень наглядової ради щодо діяльності банку;
- підготовка відповідних матеріалів та пропозицій з питань, які відповідно до законодавства, статуту та рішень наглядової ради підлягають розгляду та вирішенню наглядовою радою банку;
- розгляд проектів документів банку, затвердження яких належить до компетенції наглядової ради;
- реалізація стратегії та бізнес-плану розвитку банку;
- визначення форми та встановлення порядку моніторингу діяльності банку;
- реалізація стратегії та політики управління ризиками, затвердженої наглядовою радою банку, забезпечення впровадження процедур виявлення, оцінки, контролю та моніторингу ризиків;
- вирішення питань згідно з рішенням наглядової ради про відкриття, реорганізацію та ліквідацію на території України відокремлених підрозділів

банку: філій, територіально відокремлених безбалансових відділень та представництв, затвердження положень про них;

- прийняття рішень про обслуговування клієнтів на території України поза межами приміщень банку (філії, територіально відокремленого безбалансового відділення) відповідно до законодавства;

- забезпечення безпеки інформаційних систем банку і систем, що застосовуються для зберігання активів клієнтів;

- інформування наглядової ради банку про показники діяльності банку, виявлені порушення законодавства, внутрішніх положень банку та про будь-яке погіршення фінансового стану банку або про загрозу такого погіршення, про рівень ризиків, що виникають у ході діяльності банку;

- підготовка та затвердження бюджету банку, в тому числі бюджету підрозділу внутрішнього аудиту, та бізнес-плану розвитку банку;

- усунення недоліків, виявлених Національним Банком України та іншими органами державної влади та управління, які відповідно до компетенції здійснюють нагляд за діяльністю банку, підрозділом внутрішнього аудиту, а також аудиторською фірмою за результатами проведення зовнішнього аудиту;

- своєчасне надання банком згідно з рішенням наглядової ради достовірної інформації щодо його діяльності відповідно до законодавства;

- організація діяльності банку, обліку та звітності, забезпечення організації системи внутрішнього контролю, у тому числі внутрішньобанківського контролю за автоматизацією банківських операцій;

- затвердження правил, процедури та інших внутрішніх документів банку, крім тих, затвердження яких належить до компетенції наглядової ради;

- затвердження програми здійснення внутрішнього контролю з метою протидії легалізації (відмиванню) грошей, отриманих злочинним шляхом;

- розгляд питань оперативної діяльності банку та його структурних підрозділів;

- затвердження організаційної структури центрального апарату та типової структури відокремлених підрозділів банку (філій, територіально відокремлених безбалансових відділень, представництв) та її формування;
- затвердження внутрішніх положень, що регламентують діяльність структурних підрозділів банку;
- здійснення контролю за дотриманням законодавства працівниками банку;
- затвердження порядку встановлення процентних ставок за активними і пасивними операціями, розмірів комісійних та інших винагород за послуги та/або встановлення таких процентних ставок, розмірів комісійних та інших винагород;
- визначення основних засад ведення активних та пасивних операцій;
- прийняття рішень про використання фондів банку на підставі рішень наглядової ради банку;
- прийняття рішень про розміщення банком цінних паперів, крім акцій;
- прийняття рішення про викуп розміщених банком цінних паперів, крім акцій;
- визначення умов оплати праці працівників банку, крім тих, що визначаються наглядовою радою;
- затвердження умов кредитних договорів, які віднесені регламентом про надання банком кредитів юридичним особам та комерційним банкам, що затверджений наглядовою радою, до компетенції правління банку;
- прийняття рішень про вчинення правочинів на відчуження майна відповідно до законодавства та статуту на суму від 5 до 10 відсотків розміру статутного капіталу банку;
- прийняття рішень з питань соціального забезпечення і захисту та стимулювання працівників банку;
- прийняття рішень з питань надання благодійної допомоги;
- розгляд матеріалів ревізій та перевірок установ банку, звітів їх керівників і прийняття за ними рішень;

- підготовка для подання наглядовій раді банку пропозицій з питань, які належать до її компетенції, з метою прийняття рішення;
- визначення порядку найму і звільнення працівників, форми, системи, порядку оплати праці відповідно до законодавства;
- прийняття рішень щодо відчуження отриманих у власність акцій, часток, паїв у зв'язку з реалізацією права заставодержателя;
- прийняття рішення про призначення на посаду та звільнення з посади керівників філій, представництв, структурних підрозділів центрального апарату банку та інших керівників згідно із затвердженою правлінням банку номенклатурою, а також керівників дочірніх підприємств та дочірніх банків;
- встановлення порядку призначення на посаду та звільнення з посади керівників територіально відокремлених безбалансових відділень банку;
- прийняття рішень з питань керівництва роботою філій, територіально відокремлених безбалансових відділень, представництв, дочірніх підприємств та інших структурних підрозділів банку, здійснення контролю за виконанням покладених на них завдань;
- підготовка пропозицій щодо внесення змін та доповнень статуту;
- прийняття рішення про списання безнадійних активів банку за рахунок резервів, недостачі та втрат його товарно-матеріальних цінностей, а також витрат за припиненими капітальними вкладенням відповідно до законодавства;
- вирішення інших питань, пов'язаних з управлінням поточною діяльністю банку, крім питань, що належать до компетенції наглядової ради банку, в тому числі тих, що винесені на розгляд правління банку за рішенням голови правління;

Голова правління банку:

- очолює правління банку, здійснює керівництво його діяльністю і несе персональну відповідальність за організацію виконання покладених на правління завдань;
- діє без доручення від імені банку, представляє інтереси банку в усіх органах державної влади, органах місцевого самоврядування, юридичних особах як в Україні, так і за її межами;

- розпоряджається майном та коштами банку відповідно до законодавства та статуту;

- видає довіреності від імені банку, підписує від імені банку позовні заяви, укладає та підписує договори (угоди, контракти), в тому числі зовнішньоекономічні, інші правочини та документи, укладає від імені адміністрації банку колективний договір, має право встановлювати інший порядок підписання договорів (угод, контрактів) та інших зобов'язань і документів від імені банку;

- приймає рішення про вчинення правочинів на відчуження майна відповідно до законодавства та статуту на суму, що не перевищує 5 відсотків розміру статутного капіталу банку;

- видає накази та розпорядження у межах повноважень;

- затверджує правила, порядок здійснення процедур та інші внутрішні нормативні і методичні документи, затвердження яких не належить до компетенції правління;

- затверджує штатний розпис центрального апарату банку;

- приймає рішення про надання матеріальної допомоги працівникам банку.

Організаційна структура банку складається з центрального апарату, філій банку на окремому балансі, територіально відокремлених безбалансових відділень, представництв.

Філії та територіально відокремлені безбалансові відділення банку мають право від імені банку надавати банківські та інші фінансові послуги, а також провадити іншу діяльність, передбачену положенням про таку установу, у межах отриманих банком банківської ліцензії та генеральної ліцензії на здійснення валютних операцій.[6]

2.3. Оцінка ефективності використання ресурсів ПрАТ «Ощадбанк».

Ресурсна вершина банку сформована у наслідку проведення пасивних операцій, які в сукупності використовуються банком для реалізації активних операцій.

Пасив балансу складають власний капітал та зобов'язання. Залучені кошти носять для банку нетривалий характер. Залучення в банк грошових коштів з різноманітних джерел з ціллю формування ресурсної бази здійснюється безперервно, фактично кожен день. При цьому повний розмір банківських ресурсів за підсумками дня може не змінитися або, навпаки, зменшитися.

Адже водночас проходить погашення зобов'язань банку, пов'язане з настанням терміну платежу або виникненням потреби в грошових коштах їх власників, списання грошових коштів з рахунків суб'єктів господарювання оплати їх платіжних документів та інші поточні операції, що призводять до скорочення пасивів банку.

Постійним джерелом формування банківських ресурсів являються вклади фізичних та юридичних осіб, що є клієнтами банку. Розрізняють депозити юридичних і фізичних осіб.

Серед депозитів юридичних осіб найвищим джерелом залучення банком ресурсів в свій оборот є кошти клієнтів на розрахункових (поточних) рахунках в банку. За своєю економічною суттю ці рахунки позначають собою депозити до запитання. Режим роботи цих рахунків регулюється договорами.

Офіційно фізичними особами - вкладниками банку виступають громадяни України. Банк приймає вклади як в національній валюті, так і в іноземній валюті.

Різновидністю строкових депозитів є банківські сертифікати та банківські векселі, які представляють собою власні боргові зобов'язання банку.

Але в зв'язку з розширенням банківської діяльності повстає потреба у додаткових шляхах збільшення банківських ресурсів. При недостатньому об'єму наявних залучених коштів для проведення активних операцій банку, то необхідно запозичити додаткові ресурси на фінансовому ринку.

Запозичені ресурси банку – це запозичені банком кошти у центрального банку, на міжбанківському ринку або шляхом продажу своїх боргових зобов'язань на грошовому ринку.

Загальною рисою запозичених коштів є той факт, що у процесі формування таких ресурсів ініціатором є банк, а при створенні депозитної ресурсної бази ініціатором є клієнт.

Детальніше розглянемо динаміку зобов'язань останніх п'яти років у таблиці 2.3

Офіційні курси гривні до іноземних валют на кінець періоду, які використовував банк, представлені таким чином (рис 2.2):

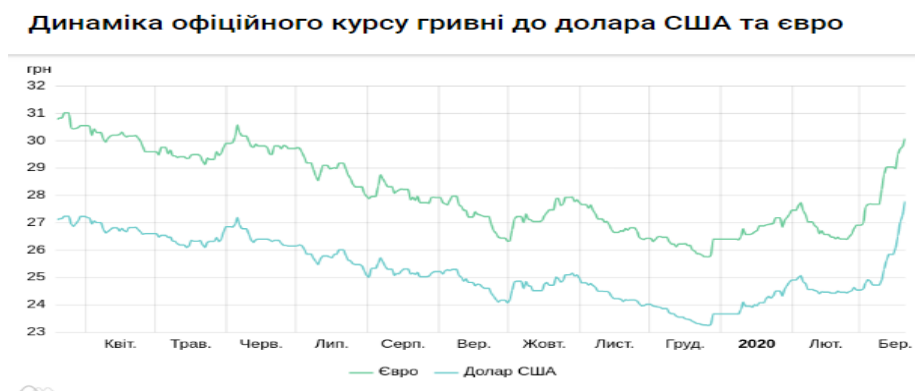

Рис. 2.2 Зміна курсу валют за 2019-2020 роки

Таблиця 2.3

Динаміка зобов'язань ПрАТ «Ощадбанк» за 2015 – 2019 рр.

Найменування статті	2019, млн. грн	2018, млн. грн	2017, млн. грн	2016, млн. грн	2015, млн. грн	Відхилення								
						абсолютне, млн грн				відносне, %				
						2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Зобов'язання														
Кошти клієнтів	6435	4639	16557	22176	24078	(17643)	(15741)	(10121)	1795	(73)	(71)	(61)	39	
Рахунки клієнтів	150151	145586	94269	56265	46484	103666	93885	55882	4565	223	167	59	3	
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	34548	33418	29498	19339	9796	24752	15209	5050	1130	253	79	17	3	
Інші запозичені кошти	7299	7039	7200	5451	1086	6213	1848	99	260	572	34	1	4	
Інші зобов'язання	719	1001	1731	438	533	186	281	(1012)	(282)	35	64	(58)	(28)	
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	533	374				533	533	533	159				43	
Субординований борг	2903	2807	2536	1656	840	2063	1246	367	96	245	75	14	3	
Всього зобов'язань	202590	194867	151792	105328	82819	119771	97262	50798	7723	145	92	33	4	

Переважним ресурсом для здійснення банком своїх активних операцій є залучені та запозичені кошти, загальний обсяг яких за 2017 рік, становить 87% від загального обсягу пасивів.

Зростання розміру говорить про збільшення банком розміру залучених ресурсів та збільшення джерел запозичених коштів у банку за аналізований період.

Приводом для занепокоєння є зростання суми субординованого боргу банку. Він повинен щорічно зменшуватися, але у нашому випадку збільшилася сума у вартісному виразі на 96 375 000 гривень порівняно з 2016 роком.

Строкові кошти юридичних та фізичних осіб переважають над коштами на вимогу, що позитивно характеризує стабільність ресурсної бази ПрАТ «Ощадбанк».

У ході своєї нормальної роботи банк надає кредити або поміщає депозити в інших банках на певні інтервали часу. Кошти в банках первісно визнаються за справедливою оцінкою з урахуванням затрат на проведення операції.

Кошти в банках зі встановленим строком погашення оцінюються за амортизованою вартістю з використанням методу ефективної ставки процента.

Ті кошти, що не мають встановленого строку погашення, відображатимуться за амортизованою вартістю, виходячи зі термінів погашення, визначених керівництвом.

Кошти в банках обліковуються за вирахуванням резерву на покриття збитків від знецінення. Витрати на обслуговування поточних рахунків, як правило, найменші. Це найдешевший ресурс.

Станом на 2017 та 2016 років кошти банків включали кредити, отримані від Національного Банку України у сумі 5 000 000 000 гривень (78%) та 2 559 005 000 гривень (55%), відповідно, що становить значну концентрацію у структурі коштів банків. [50]

Кошти банку представлені таким чином (таблиця 2.3):

Таблиця 2.3

Кошти банків за період 2015-2019 рр.

Показники	2019	2018	2017	2016	2015
Кредити, отримані від НБУ	5000000	2559005	14059825	18581757	14731757
Кореспондентські рахунки інших банків	1233990	2080312	2497263	142451	479322
Кредити та депозити, отримані від банків	201258	-	-	2448960	2961236
Кредити, отримані за угодами РЕПО, від Національного банку України	-	-	-	1003218	5906032
Всього коштів банків	6435248	4639317	16557088	22176386	24078347

Процентні ставки за кредитами від Національного Банку України склали 15,50% річних, коли у 2016 році склали 14,25% річних, з термінами погашення кредитів у межах від 07 лютого 2018 по 07 березня 2018 року.

Кредити, отримані від Національного Банку України, були забезпечені борговими цінними паперами, що відображаються за амортизованою вартістю, із балансовою вартістю 2 679 282 000 гривень.

ПрАТ «Ощадбанк» виконав дострокове погашення в сумі 3 000 000 000 гривень (24 січня та 26 січня 2019 року у сумі 1 500 000 000 гривень кожне) кредиту рефінансування, отриманого від НБУ 15 листопада 2018 року зі строком погашення 07 лютого 2019 року.

05 березня 2019 року ПрАТ «Ощадбанк» реалізував дострокове погашення в сумі 2 000 000 000 гривень кредиту рефінансування, який отримано від Національного банку України 13 грудня 2017 року зі строком погашення 7 березня 2019 року. Після 31 грудня 2018 року Банк виконав повне дострокове погашення кредитів, які були отримані від НБУ в якості рефінансування. [50]

Ощадбанк показував щонайліпший результат серед найбільших банків стосовно приросту строкових коштів фізичних осіб у 2018 році. Приріст ресурсної бази за 2018 рік являв 17 900 000 000 гривень (поточні та строкові), або 35% приросту залучень від фізичних осіб по банківській системі.

Структура зобов'язань банку за 2018 представлена на рис 2.3.

Найбільшу частку у загальному обсязі зобов'язань банку станом на кінець 2018 займають рахунки клієнтів – 74%, кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій – 17%, кошти клієнтів – 3%, інші запозичені кошти - 4 %, інші зобов'язання та субординований борг по 1 %.

Першорядним завданням ресурсної політики банку при формуванні ресурсів є необхідність дотримання якнайкращої структури залучених ресурсів, формування яких безперервно підлягає впливу загальносвітових та внутрішніх економічних і політичних тенденцій в країні. Наслідком подібного впливу може стати непередбачене та небажане для банку перегрупування депозитних коштів у бік зменшення їх термінів, що негативно впливатиме на можливості здійснювати довгострокові вкладення в економіку країни.

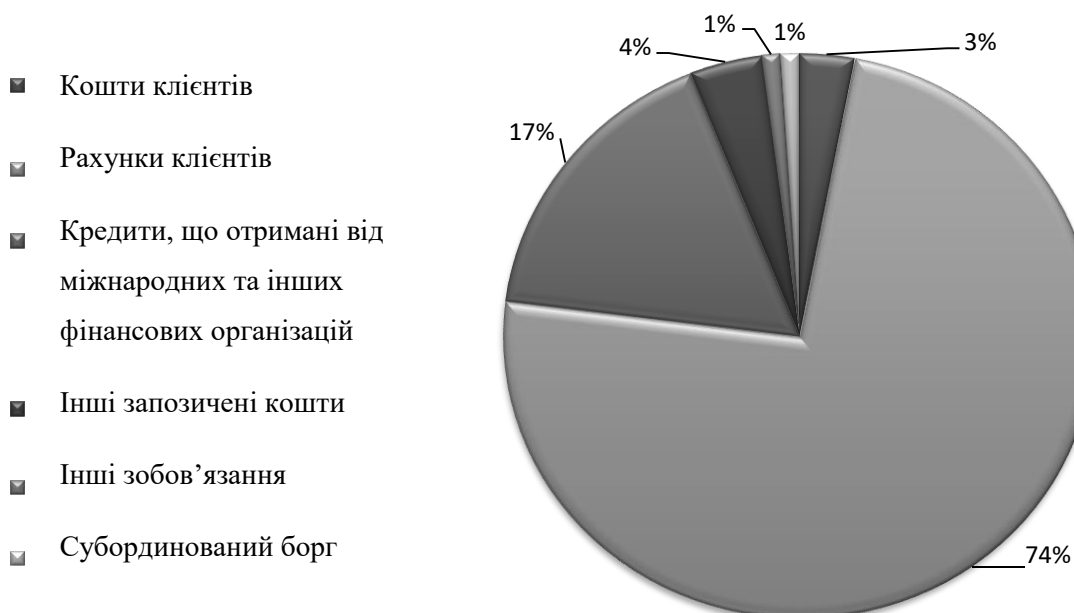

Рис. 2.3 Структура зобов'язань ПрАТ «Ощадбанк» за 2019 рік

Розглянемо становище банківських залучених ресурсів за термінами. Рахунки клієнтів включають строкові депозити та рахунки до запитання.

Таблиця 2.4

Структура рахунків клієнтів за 2015 – 2019 рр.

Показники	2019	2018	2017	2016	2015
Строкові депозити	82039001	67724195	44822598	34572577	28636485
Рахунки до запитання	68112177	77862043	49447128	21693336	17847778
Всього рахунків клієнтів	150151178	145586238	94269726	56265913	46484263

Впродовж аналізованого етапу кількість рахунків клієнтів примножилась в 3 рази. Кількість строкових депозитів безвідривно більшає, що є поважною тенденцією, бо саме строкові депозити є більш стабільні.

Стабільність цього ресурсу допускає банку удосконалювати активні операції, збільшуючи при цьому свій дохід.

Депозити до запитання мають короткостроковий характер, оскільки власники можуть зняти кошти в будь-який момент часу. В період с 2015 до 2019 року рахунки до запитання зросли в 4 рази, але на протязі 2017 року цей вид рахунків став менш популярним. Мотивом цього факту є те, що строкові депозити мають більше високу відсоткову ставку для клієнтів.

В кінці 2018 року суцільний залишок по рахунках десяти щонайбільших клієнтів збирав 34 233 027 000 гривень, що являє 23% від загальної суми рахунків клієнтів.

Станом на 2016 та 2015 років суцільний остаток по рахунках десяти найбільших клієнтів назбирував 8 665 071 000 гривень та 5 971 806 000 гривень, відповідно. Тобто відносно з колишніми роками суцільна сума десяти найбільших клієнтів підвищилась в 5 разів.

У наведеному нижче рисунку представлена будова рахунків клієнтів станом на 2018 за секторами економіки.

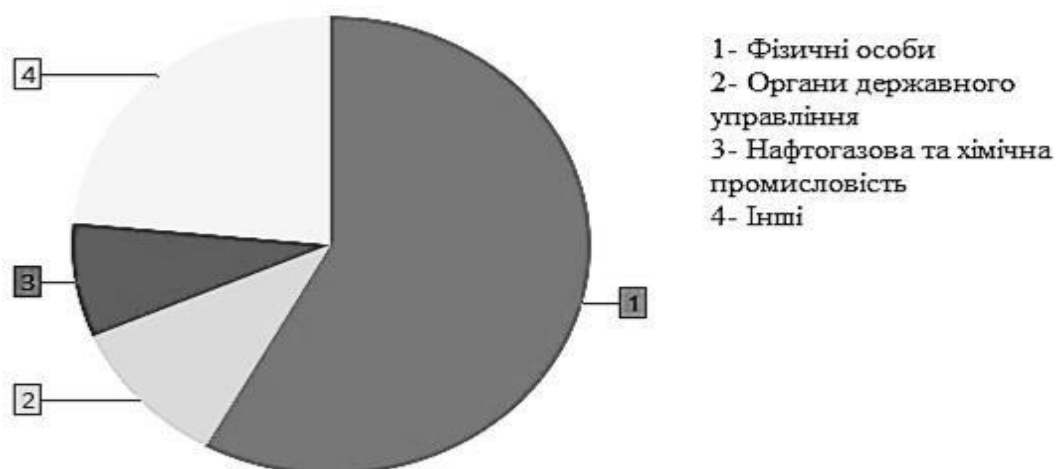

Рис. 2.4 Структура рахунків клієнтів за секторами економіки за 2018р.

Можна зробити висновок узгоджено рисунку, що щонайбільша частина клієнтів банку є фізичні особи. Депозити від населення з'являються найбільшим началом фінансування банку. Ці депозити є вирішальними для потенційного збільшення банку.

На кінець 2019 року до складу рахунків клієнтів відносять депозити у сумі 197 566 000 гривень, що утримуються в якості забезпечення зобов'язань за виданими гарантіями та іншими зобов'язаннями.

На рис. 2.5 показана динаміка депозитів та поточних рахунків фізичних осіб за аналізований період.

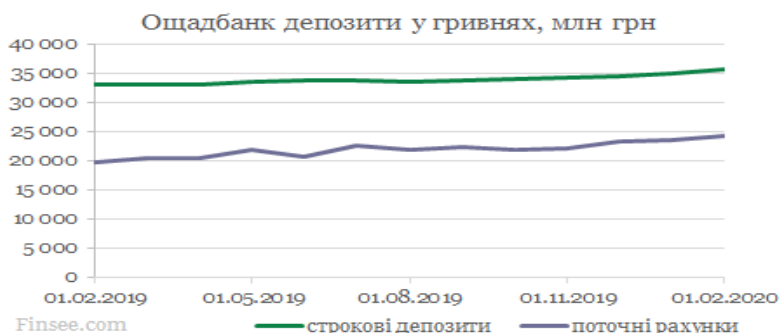

Рис. 2.5 Динаміка депозитів та поточних рахунків фізичних осіб за 2019-2020рр.

Банк являється одним із лідерів кредитування реального сектора економіки країни.

Об'єм кредитів, наданих клієнтам піднявся на 8 600 000 000 гривень і склав на 01.01.2019 року 74 500 000 000 гривень.

Одержання коштів від інших банків на міжбанківського ринку – вирішальне джерело формування коштів на позичковій основі, що покриває підтримку кредитного потенціалу, поточної ліквідності банку або рентабельне вкладення коштів.

Перевагами одержання коштів на міжбанківському ринку щодо залученням депозитів клієнтів є:

- оперативність доступу до ресурсів;
- відсутність резервування в центральному банку;
- відсутність витрат на маркетинг та інфраструктуру.

У березні 2013 року банк одержав кредит від SSB NO.1 Plc у сумі 500 мільйонів доларів США за ставкою 8.875% річних з строком погашення у 2018 році. Надання кредиту було профінансоване SSB NO.1 Plc напрямом випуску єврооблігацій у формі 5-річних облігацій участі в кредиті номінальною вартістю 500 мільйонів доларів США з фіксованою ставкою купону 8.875% річних. Єврооблігації знаходяться у лістингу на Ірландській фондовій біржі.

Після 31 грудня 2017 року Ірландська фондова біржа проникнула до складу Euronext та переробила назву на Euronext Dublin.

У 2015 році банк перетворив умови єврооблігацій другим чином:

– зміна домовленостей випущених єврооблігацій із погашенням в 2016 році віщує зростання ставки купону до 9.375% та амортизаційну структуру з графіком погашення з 10 березня 2019 року до 10 березня 2023 року;

– зміна угод випущених єврооблігацій із погашенням в 2018 році призначає зростання ставки купону до 9.625% та амортизаційну структуру з графіком погашення з 20 березня 2020 року до 20 березня 2025 року.

На день зміни домовленостей, банк розглянув дисконтовану вартість наступних відтоків грошових коштів за сучасними угодами єврооблігацій і схарактеризував, що пертурбація в угодах боргу не була істотною. Відповідно, банк продовжив визнання старого фінансового інструменту.

Банк вважає витримувати зобов'язань, які зауважено у кредитних угодах з SSB NO.1 Plc по стосунку до випущених єврооблігацій. Ці зобов'язання залучать: вимогу надавати фінансову звітність відповідно до графіку, обмеження анонсувати та оплачувати дивіденди або інші виплати у епізоду, якщо може утворитись затримка по виплатах за єврооблігаціями або якщо такі виплати заодно перевершають 30% від чистого прибутку банку за наслідками відповідного періоду, певні обмеження на операції з пов'язаними особами, та інші.

30 грудня 2013 року між ПрАТ «Ощадбанк» та Європейським інвестиційним банком було підписано домовленість про відкриття кредитної лінії обсягом 220 000 000 євро строком до 10 років. Надання коштів за кредитною лінією можливе у доларах США та євро. Мета кредитної лінії – фінансування малих та середніх підприємств, компаній середньої капіталізації та інших пріоритетних проектів. Відсотки за наданими траншами сплачуються що півроку.

За кредитним договором з ЄІБ, банк зобов'язаний додержуватися низки нефінансових зобов'язань та фінансових умов, що залучають підтримання на певному рівні відповідних коефіцієнтів (нормативів).

27 березня 2017 року між ЄІБ та ПрАТ «Ощадбанк» було укладено договір щодо внесення відмін до частини фінансових нормативів в напрям зменшення належних коефіцієнтів.

25 листопада 2015 року банк переробив вимоги субординованого боргу, наданого The Royal Bank of Scotland.

Зміна домовленостей кредитного договору посвячувала продовження строків погашення на сім років до 19 січня 2024 року, зростання купону до 6 місяців USD Libor + 6.875% і профілю амортизації відповідно до якого:

- 50 процентів основної суми субординованого кредиту було повернено 19 січня 2020 року;
- головна сума субординованого кредиту, що лишилась, буде погашена вісьмома однакими піврічними платежами, починаючи з 19 липня 2020 року з остаточним погашенням 19 січня 2024 року. [50]

Можна зробити висновок, що строкові депозити фізичних осіб є найбільш стабільним джерелом залучених банківських ресурсів. Стабільність цього ресурсу допускає банку поглиблювати активні операції, збільшуючи при цьому свій дохід. Банк завзято працює в сфері залучення на розміщення строкових депозитів юридичних осіб. Що позитивно позначатиметься на розмір залучених коштів в структурі пасивів.

Зростання обсягу кредитів, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій викликано нестабільною економічною ситуацією у країні в 2018 році.

Отримання коштів від інших банків на міжбанківського ринку – вирішальне джерело формування коштів на позичковій основі, що покриває підтримку кредитного потенціалу, поточної ліквідності банку або рентабельне вкладення коштів.

Висновки до другого розділу.

В другому розділі виконано розгляд ресурсної бази банківської системи України за 2015-2019 роки та проаналізовано управління ресурсами на прикладі ПрАТ «Ощадбанк» України. Отже, по банківській системі України: взаємовідношення активів до ВВП побільшало з 48,44 % станом на 01.01.2015р. до 83,15 % у 2017 р. за цими показниками у банківській системі лишається вагомий невикористаний запас. Але станом на 01.01.2019 року ці показники трохи зменшились, наприклад відношення активів до ВВП, що визначено

подіями світової фінансової кризи, яка звісно негативно подіяла на економіку України та на стан банківської системи в тому числі.

Співвідношення власного капіталу банків до ВВП за 2018 рікросло на 2,7% до 12,5%, на що, приміром, позначилось зростання статутних капіталів державних банків на суму 13,8 млрд. грн. Збільшення власного капіталу, як показав аналіз, в банківській системі України є поважним моментом. Втім, рівень капіталізації вітчизняних банків є недостатнім і неконкурентоспроможним поряд з банками країн Європи. Це негативно діє на їх витриманість та надійність в умовах фінансової кризи. На протязі 2015 – 2019 років зобов'язання банків України динамічно дужали. Відповідно зростали кошти залучені від суб'єктів господарювання і населення, але на протязі 2018 року ситуація змінилась зобов'язання банків зменшились на 41696 млн. грн., зменшення зобов'язань прослідковується за рахунок строкових коштів як суб'єктів господарювання (-22841 млн.грн.) так і фізичних осіб (-19941 млн.грн.).

На протязі 2019 року зобов'язання банків впали на 41,7 млрд. грн., та на 01.01.2019 року становили 765,1 млрд.грн. При цьому зменшення коштів клієнтів банків набуло 31,9 млрд. грн. Побудова зобов'язань у 2018 році також поінакшала. При цьому піднялася частина коштів до запитання з 14,21% до 16,47% та знизилася питома вага строкових коштів з 38,37% до 35,52%. За перше півріччя 2019 року зобов'язання банків впали на 5,9 млрд. грн. і на 01.10.2019 року являли 758,6 млрд. грн. При цьому збільшення коштів клієнтів банків склало 36,3 млрд. грн.

Власний капітал банківської системи України виростив на 4,4 млрд. грн. і за станом на 01.10.2019 року був 130,6 млрд. грн. Необхідно зауважити, що зростання об'єму статутного капіталу банків з початку року набуло 13,95 млрд. грн. (на 11,7%). Заперечливий вплив на банківську діяльність мають низькі прибутки населення, кепський фінансовий стан позичальників потребує виготовлення значних резервів, що в умовах відсутності відносно стабільних джерел надходження ресурсів обтяжує формування ресурсної бази комерційних банків.

Розбираючи динаміку активів та пасивів ПрАТ «Ощадбанк» видно, що активи і пасиви банку активно нарощувались у 2017 році, але у 2018 році темпи зростання помітно сповільнились, що визначено кризовими явищами в економіці України та світовою економічною кризою. Побудова зобов'язань банку у 2018 році перетворилась в бік збільшення частки строкових депозитів, які умножились на 2,0 млрд.грн., або в 2 рази. Їх частка в пасивах зросла на 3,2 в.п. і становила 21,5 %. В структурі зобов'язань станом на 01.01.2019 року кошти клієнтів становили 81,575% в зобов'язаннях банку; кошти інших банків - 12,549% але вже станом на 01.01.2019 р. кошти клієнтів зменшились до 38,504% і в той же час зросли кошти інших банків до 54,646%, при чому значну частку в них становлять короткострокові кредити. Станом на 01.01.2019 року ситуація дещо змінюється зменшується частка коштів інших банків до 50,164% і збільшується частка залучених коштів клієнтів до 44,110%.

В умовах сучасної кризи та нестабільності деяких комерційних банків збільшило довіру населення до банку ПрАТ «Ощадбанк» та обумовило збільшення частки коштів клієнтів, при чому за 2018 рік значно зросла частка коштів юридичних осіб у коштах клієнтів. Для структури активів банку у 2018 році характерне їх покращення за рахунок зростання частки кредитів, наданих клієнтам, та зменшення більш ніж на третину частки проблемної заборгованості за кредитами.

РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

3.1 Проблеми формування ресурсів комерційних банків.

Питання ресурсного забезпечення функціонування комерційних банків, залежності між об'ємом, будовою ресурсів та досягнутими наслідками функціонування актуалізовані нинішніми процесами піднесенню економіки та в умовах кризових явищ, функціонуванням суб'єктів господарювання. Банківська система вважає володіти сукупністю ресурсів, достатніх для кредитування знадоб суб'єктів господарської діяльності, формування належних резервів, допомоги власної ліквідності. Зміцнення ресурсного потенціалу комерційних банків є передумовою поживлення інвестиційної активності та забезпечення звичного економічного зросту.

Динамічний розвиток сфери банківських послуг на протязі останніх років, а також підсилене суперництво комерційних банків за клієнта вже нині з усім напруженням встановлює проблему розширення операцій комерційних банків по відкриттю різного роду депозитних внесків. У данному взаємозв'язку цікавий досвід банків індустріально розвинутих країн у проведенні депозитної політики.

Вагомість власних ресурсів банку збиратиметься передусім у тім, щоб підтримувати його стійкість. На первинному етапі створення банку саме власні засоби покривають першочергові розходи, без яких банк не може відкрити свою роботу. За рахунок власних коштів банки виробляють необхідні їм резерви. Зрештою, власні ресурси є вирішальним джерелом вкладень у довгострокові активи.

Перед комерційним банком існує вагома задача - обрати такий порядок формування власного капіталу, що при мінімумі затрат на устаткування і функціонування забезпечити розрахунок достатніх дивідендів акціонерам, виготовляючи тим самим умови для подальшого розвитку комерційного банку.

Питання надлишку або недостатчі резервів впливає із проблеми прибутковості або ліквідності банку і є обумовлена тим, що використовуваний у нас нормативний показник ліквідності обернено пропорційний рентабельності банку.

Справи погіршення фінансового стану банків пов'язані не тільки з погрішностями в керуванні банками. Сьогодні головна проблема складається в спосібності банків підходити до нових макроекономічних умов діяльності. Пристосування до ведення свого господарства в умовах падіння прибутковості на всіх секторах активних операцій підштовхне банки або поєднуватися у великі фінансові структури, або сходитися з промисловими угрупованнями.

В умовах глобалізації фінансових ринків та рухливого піднесенню фінансових інновацій впродовж останніх років грандіозного розмаху склали нинішні форми фінансових інструментів, які досить збільшили й поширили наявний інструментарій фінансових аналітиків. Розріст цього сегменту фінансового ринку за рахунок новітніх структурованих фінансових продуктів виникає досить швидшими ритмами, відносно з іншими секторами світового фінансового ринку. Такі тенденції зумовлені не тільки транснаціоналізацією ринку капіталу та глобалізацією інформаційного простору, але й бажанням інвесторів одержати більші прибутки з рівночасною мінімізацією фінансових ризиків. Використовування структурованих фінансових продуктів при формуванні інвестиційних портфелів розкриває перед інвесторами нові шанси, допускає активніше управляти фінансовими ризиками й ухвалює ряд фінансово-економічних завдань.

Структуровані фінансові продукти покривають повернення інвестованого капіталу із збереженням великою дохідності, можуть утворювати вищий дохід навіть в умовах падіння фондового ринку, установлюють перспективи брати участь в становленні фондових ринків інших країн. З'ява і використання структурованих фінансових активів вчиняє похвальний вплив на ринок похідних фінансових продуктів, збільшує ліквідність фінансового ринку в цілому, допомагає розширенню фінансового інструментарію, що значною мірою

зацікавлює у фінансову систему певних країн нові інвестиції зі сторони індивідуальних та інституційних інвесторів.

Проте, неуміле використання цього фінансового інструментарію може заподіяти істотні фінансові витрати не тільки для поодинокого інвестора, але підбурити певні негативні економічні результати для країни й світової фінансової системи в цілому.

Під більшістю нинішніх компаній та інституційних інвесторів в умовах глобалізації фінансових ринків виникають новітні задачі: або компанії навчаться оперувати з інноваційними фінансовими інструментами, або лишатимуться на фінансових ринках дохід, насмілюватимуться та поступатимуть тим, хто скоріше й гнучкіше реагувати на переміни світової фінансової кон'юнктури. Знання фінансової архітектури та вправність сконструйовувати новітні фінансові продукти послужитимуть фінансовим інженерам скоріше й оперативніше повернути немалі суми коштів у структуровані фінансові інструменти, запевнюючи при цьому вороття інвестованого капіталу власникам при мінімальному ризику і висотних прибутках. Звернемо увагу на один зі структурованих продуктів - сек'юритизація, що склала великого використання на заході. Сек'юритизація обгортає найбільш популярні стандартні, елементарно відслідковувані кредити. Між них позики крупним комерційним або промисловим закладам.

Сек'юритизація — це тенденція переходу грошових коштів зі своїх звичних форм, якими є заощадження, готівка, депозити тощо, у форму цінних паперів [47]. Це одержує вияв у тому, що щодалі більша купа капіталу набирає цієї видимості, на місце одних цінних паперів заступають інші, доступніші для величезної кількості інвесторів, це конверсія кредитних і депозитних засобів в цінні папери.

У країнах з ринковою економікою у ході сек'юритизації такі фінансові активи, як закладні, з'єднуються в пул, під який випускають цінні папери. У разі із закладними інвестор, який нажив емітовані цінні папери, має безпосереднє

право на частину пулу. Це означає, що інвестор отримує доходи й основну частину платежів за закладними.

Сек'юритизація аналізується, з одного боку, у великому розумінні – як “використовування цінних паперів, як інструмент регулювання ринкових відносин та руху позикового капіталу” [30], з іншого, у однобічному розумінні – як “спосіб рефінансування та перерозподілу ризиків шляхом трансформації активів (як правило, боргових зобов'язань) у цінні папери для продажу інвесторам” [29], тобто як інноваційна техніка фінансування. У іншому випадку господар активів емітує цінні папери від свого імені або через дочірню установу, але такі цінні папери “прив'язуються” до визначеного активу, а сплата достатку та погашення цінних паперів залежить від одержання процентів та основної суми кредитів.

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) радить відрізнити три головні типи сек'юритизації:

Класична – на основі „дійсного продажу”;

Синтетична – не визначає продажу банком свої ативів, але банк анонсує ризик втрат за деякими активами спеціальній установі, за що виплачує їй премію або певну грошову суму;

Сек'юритизація бізнесу – це кредит, який забезпечується всіма активами, що генеруються певною компанією [36].

Влаштуємось на обговоренні класичної сек'юритизації, адже нею очікуватиметься рефінансування оригінатора в разі продажу пулу активів спеціальній установі, на зміну від сентитичної сек'юритизації, яка має на меті більше страхування кредитного ризику оригінатора. Заінтересованість класичною сек'ютеризацією викликана, по-перше, тим, що іпотечна криза виникла саме в цьому сегменті, а, по-друге, тим, що класична сек'юритизація.

З обстеження на її перспективи підвищувати ліквідність оригінаторів сьогодні рахується на міжнародному рівні одним із вагомих напрямів подолання фінансової кризи й віднову фінансової стабільності.

Значення класичної сек'юритизації відображено на Рис.3.1.

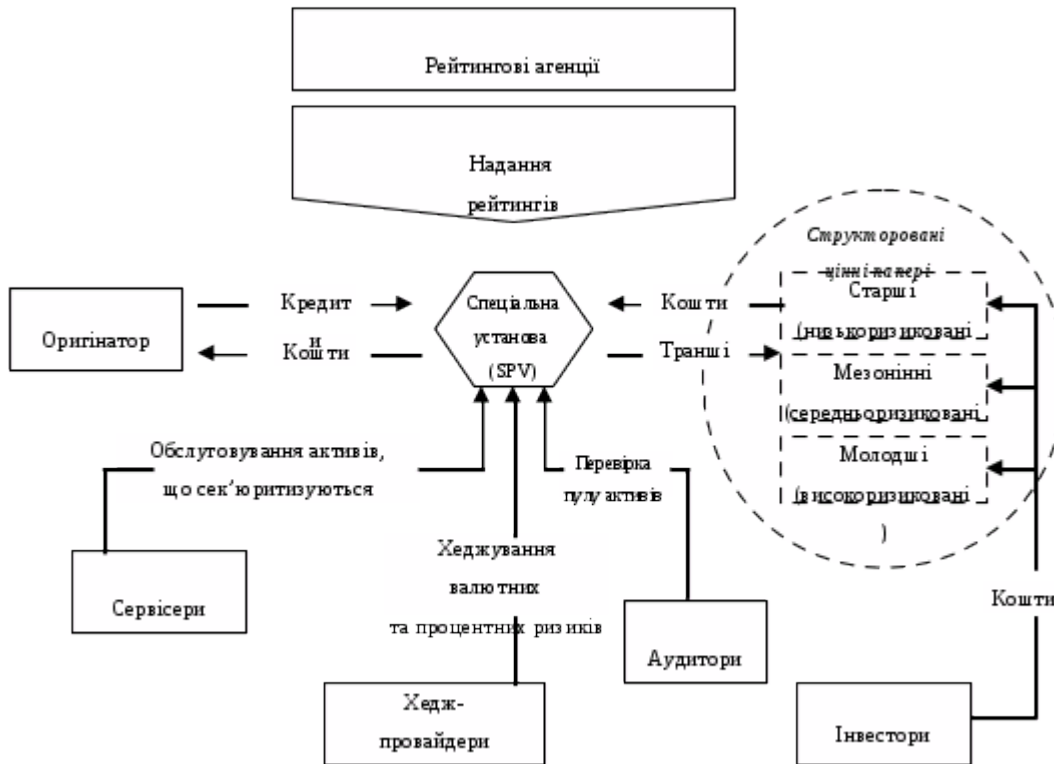

Рис.3.1. Загальна процедура реалізації класичної сек'юритизації.

За поглядами фінансових аналітиків, сек'юритизація є одним із найбільш багатообіцяючих інструментів світового ринку капіталу, який безвідривно удосконалюватиметься: позначатиметься стале збільшення об'ємів операцій, якісно змінюються побудова та рекомендації ринку. Сек'юритизація обіймає як іпотечні активи, так і неіпотечні, тобто цей інструмент дійсно допускає користуватись будь-якими майновими правами як забезпечення зобов'язань. І, ймовірно, найважливішим для ринку є те, що оборот таких фінансових інструментів регулюється також законодавством про цінні папери. Власне ці дві тенденції схарактеризували довгий хід піднесенню забезпечення, який зараз досягнув сучасних проявів структурованих фінансових інструментів (structured finance).

Глобалістичні прояви сек'юритизації поникають у важливому зростанні розмірів ринку цінних паперів відносно з ринком позикового капіталу, а також у різкому розширенні видів цінних паперів, які емітуються компаніями і комерційними банками для залучення фінансових ресурсів напрямом розміщення цінних паперів, передусім похідних і гібридних на їхній основі. У наслідку важливих економічних змін і з'явлення фінансових інновацій відбулося енергійне збільшення міжнародного ринку капіталу.

Піднесення інституту сек'юритизації супроводжувався послідовною зміною акцентів стосовно структури капіталу та об'єктів інвестування з нерухомого майна на рухоме та у подальшому – на віртуальні активи. Тенденція до підвищення “обігоздатності” також зіграла велику роль у розвитку сек'юритизації, яка розглядається як спосіб правління ризиками та диверсифікації і зумовлена доступністю вторинного ринку для різноманітних активів. Вагомим кроком у цій сфері був інжиніринг (engineering) більш ліквідного фінансового інструмента, який міг би обертатися на біржовому та позабіржовому фондовому ринку. Взагалі макроекономічна ідея сек'юритизації лежить у тому, щоб надати пулу активів (тобто прав на отримання від боржників платежів у майбутньому) шанси брати участь в обігу. І саме завдяки інститутам фондового ринку стало можливим застосовувати активи задовго до настання строку платежу за ними.

Мотиваційна база сек'юритизації полягає, передусім, у тому, що неоднорідний характер активів першого їх власника, зацікавленого у залученні ресурсів, трансформується в єдині рекомендації цінних паперів, які виходитимуть спеціалізованою компанією. Емітентом боргових цінних паперів виступає зовсім прозора компанія, яка часто спеціально утворюється для здійснення даної емісії, при цьому за допомогою сек'юритизації “очищується” баланс від проблемних активів напрямом передачі їх у спеціалізовану компанію.

Для інвесторів інвестиції в сек'юритизовані активи є досить безпечнішими, аніж в традиційні цінні папери, у тому числі в довгострокові державні зобов'язання.

Найхарактернішою відзнакою даної угоди було те, що іпотечним цінним паперам міжнародна рейтингова агенція Фітч Рейтінгс присвоїла рейтинг на три пункти вищий за рейтинг України на момент емісії. Висотний рівень надійності цінних паперів SPV дали якість іпотечного покриття, юридичну структуру угоди та сформовані резерви на випадок непередбачуваних обставин [34].

Можна виокремити кілька ринкових проблем, які допомагає розв'язати сек'юритизація:

1) проблема підвищення ліквідності. При перетворенні неліквідних активів у цінні папери повстає перспектива напрямом продажу цих паперів на ринку залучити кошти і вкласти їх у менш ризиковані і більш ліквідні цінні папери. Щонайбільше це важливо для банків, які, маючи надлишкові об'єми ризикованих активів, беззмінно почувають нестачу ліквідності;

2) питання скорочення оцінки запозичень. При продажі “хороших” цінних паперів меншає ризик. У цьому інциденті дисконт за цінними паперами буде малим, що приведе до “здешевлення” грошей. До того ж, варто підкреслити, що термін обігу цінних паперів не завжди може співпадати з терміном погашення самого кредиту – він може бути меншим, і таким чином, вкорочуючи ризик за цінними паперами, не меншає загальна прибутковість активів. Водночас з цим вирішується ще одна справа – захист від кредитних ризиків;

3) питання диверсифікації ризику. Під забезпеченням середньо- і довгострокових кредитів можна реалізовувати декілька випусків короткострокових цінних паперів, оскільки чим менше строк кредиту, тим менше ризик і відсоткова ставка за кредит. У процесі сек'юритизації відбувається поділ ризику серед усіх його учасників. Завдяки тому, що усі кредити забезпечені, цінні папери емітуються на термін, який переважає термін кредиту, оскільки забезпечення може бути реалізоване у досить короткі строки. На сьогодні в Україні складаються усі необхідні макроекономічні умови для розвитку ринку сек'юритизованих активів. Причому Україна є однією з небагатьох країн Східної Європи та країн СНД, яка у 2007 році розпочала історію вітчизняної сек'юритизації, про що було сказано вище. Вивчення досвіду

сек'юритизації фінансових активів на emerging markets вказує на те, що Україні доведеться пройти аналогічні етапи, пов'язані із переважним застосуванням тих або інших сек'юритизованих структур. Питання полягає лише у тому, з якою швидкістю ми будемо долати ці етапи порівняно з іншими країнами. На наше переконання, допомагати подальшому розвитку сек'юритизації в Україні можуть такі об'єктивні макроекономічні фактори:

1) блискавичне зростання розмірів активів, які можуть бути сек'юритизовані (комерційні та споживчі кредити, іпотека, нерухомість, активи небанківських фінансових установ);

2) розширення кола потенційних інвесторів за рахунок інституційних інвесторів, передусім, інститутів спільного інвестування, а також за рахунок консервативних інвесторів – громадян, недержавних пенсійних фондів, страхових компаній;

3) посилення конкуренції на інвестиційному ринку, яка спонукає компанії до пошуку більш дешевих ресурсів (наявність більш високих кредитних рейтингів корпоративних облігацій, забезпечених активами, дозволяє українським позичальникам скоротити витрати на їхнє обслуговування на кілька процентних пунктів);

4) збільшення звичайної несек'юритизованої заборгованості і наближення її до рівня, перевищення якого може бути пов'язано з ризиком пониження кредитних рейтингів;

5) розвиток законодавчої бази.

Зазначені фактори свідчать на користь подальшого активного зростання ринку сек'юритизації. Такий висновок можна зробити на основі того, що частка сек'юритизованих цінних паперів у загальному обсязі розміщень швидко зростає одночасно з уповільненням темпів збільшення звичайної несек'юритизованої заборгованості.

3.2. Відновлення довіри клієнтів, як передумови збільшення ресурсної бази банку.

Виробництво та діяльність банківської системи створюється на основі відносин між банком та клієнтами, між банками та НБУ, а також між банками. Ці відносини передбачають присутність довіри між собою один до одного. Довіра клієнтів до банку забезпечую зростання прибутку.

Економічна ситуація України в 2019 році значно погіршилась. Фінансова криза та військовий конфлікт негативно вплинули на розвиток економіки, зіпсувавши довіру клієнтів банківського сектору.

Зросту ступеня безробіття, підняття цін, коливання курсу валют, закриття банківських установ та незвичайне фінансове середовище в країні загалом посилили недовіру населення. Люди стали масово звільняти свої кошти у банках і як наслідок за 2019 рік банківська системи нашої країни втратила третину депозитних вкладів.

Для запобігання відтоку депозитів банки збільшували процентні ставки за новими депозитами на 1% порівняно з 2018 роком – 10,5% річних, що було зумовлено збільшенням протягом перших 7 місяців. Підвищення процентної ставки стримувалось вартістю активних операцій, що призвело до зменшення процентної ставки в серпні до 10% річних.

Обсяги кредитів, надані протягом 2019 року, скоротились через зменшення платоспроможного попиту на кредити. Загалом обсяг нових кредитів зменшився на 10,3% - до 1 472 800 000 000 гривень . Банки посилювали жорсткість стандартів та критерій відбору контрагентів. Спочатку року процентна ставка за кредитами зросла до 16,1% річних та потім мала тенденцію зниження до 13,6% річних. Збільшилась частка недіючих кредитів та зросла вартість обслуговування валютних кредитів, що призвела до зростання збитковості банківської системи.

На протязі 2018 року НБУ активно впроваджував заходи підтримки стабільності та достатнього функціонування банківської системи. Особлива

увага приділялась ПрАТ «Ощадбанк» та АТ «Укресімбанк», які обслуговують державні програми, зокрема з кредитування пріоритетних напрямів економіки, визначених державою, в тому числі паливно-енергетичний комплекс.

Національний банк України надавав кредити Фонду гарантування вкладів фізичних осіб для допомоги його ліквідності для збереження довіри до банківської системи. Одночасно були удосконалені умови отримання кредитів НБУ для Фонда гарантування вкладів фізичних осіб, були пом'якшені умови щодо можливого прийняття забезпечення, передбачена можливість надання кредитів за допомогою відкриття кредитної лінії, розширено його перелік, збільшено строки надання кредитів з 1 до 3 років.

Для забезпечення достатнього рівня цінової стабільності головними завданнями являються:

- розбудова новітнього інструментарію та операційної системи монетарної політики відповідно до оптимальних практик центральних банків;
- зменшення інфляції, а також інфляційних очікувань економічних агентів;
- проведення незалежної монетарної політики, що покликається на середньостроковий прогноз інфляції;
- поліпшення процесу прийому рішень з грошово-кредитної політики шляхом підняття якості макроекономічного аналізу та прогнозування в НБУ;
- забезпечення прозорості та підзвітності діяльності НБУ згідно зі стандартами центральних банків країн світу;
- піднесення безготівкових розрахунків та зростання прозорості платіжних операцій банків;
- зменшення валютних ризиків та мінімізація результатів змін валютного курсу для економіки країни;
- виготовлення довгострокових ресурсів у національній валюті та розвиток фінансових ринків.

Для забезпечення потрібного рівня фінансової стабільності необхідно:

- збільшення рівня капіталізації банківської системи;

- збільшення захисту прав кредиторів;
 - вирішення питання незадовільних активів банків;
 - підняття довіри до банківської системи;
 - підняття шаблонів діяльності та корпоративного управління банків на основі світового досвіду;
- захист прав споживачів фінансових послуг і підвищення фінансової грамотності населення.

За маршрутом розбудови інституційної спроможності Національного банку України вирішуватимуться наступні задачі:

- проведення реформи порядку регулювання фінансових ринків;
- підняття ефективності здійснення регуляторної та наглядової функції НБУ;
- поліпшення організаційної структури, спрощення внутрішніх процесів і оптимізації роботи НБУ на основі впровадження головних підходів з управління діяльністю центральних банків;
- підняття прозорості фінансових операцій та протидії застосуванню банківської системи з ціллю відмивання доходів, отриманих злочинним курсом, та фінансування тероризму;
- покращання законодавчо-нормативної основи банківської системи;
- стимулювання вживання нових технологій у банківській системі.

Розвиток банківського сектору на протязі 2020 року свідчать, що більшість банків зуміли адаптуватись в умовах кризою.

Першим завданням для НБУ в 2020 році було очищення банківського сектору, тобто виведення недобросовісних учасників з ринку та підвищення прозорості банків.

Результати дій з очищення системи свідчать, що відбулися кількісні та якісні переміни у складі учасників банківського сектору.

Суттєво збільшилась частка державних банків та банків з іноземним капіталом. Так, на початок 2020 року частина держави у статутному капіталі

платоспроможних банків становила 37,9%, а частка іноземного капіталу – 39,4%.
[42]

Частка активів найбільших п'яти банків зросла до 54% наприкінці 2019 року порівняно з 45% у 2018 році. Збільшилась і концентрація за коштами фізичних осіб – 62%, що пов'язано як із виведеннями багатьох банків із ринку, так і збільшенням довіри вкладників до великих банків.

Після ліквідації 30 банків завершилась діагностика банків, відбулось послаблення тимчасових валютних обмежень, що призвело до відновлення довіри населення до банківської системи.

Кредитна активність банків залишалась низькою, через зменшення ресурсної бази та погіршення платоспроможності позичальників. Через високі ризики неповернення кредитів банки займались реструктуризацією боргів через продовження термінів кредитів та змінення процентних ставок за кредитами.

Протягом 2020 року обсяг клієнтського кредитного портфелю скоротився на 0.4% та станом на 01.01.2019 р. відповідав 1 005 920 000 000 гривень проти 1 009 770 000 000 гривень на початок року.

Скорочення загального обсягу кредитного портфелю відбувалося внаслідок зменшення протягом року суми кредитів, наданих фізичним особам. За підсумком 2019 року їх обсяг знизився на 10.43% до 847 090 000 000 гривень. Кредити, надані суб'єктам господарювання за підсумком року навпаки збільшилися на 1,98% та на початок 2020 року досягли 157 390 000 000 гривень.

Курсові різниці виборюють важливим фактором коливання сукупного масштабу кредитного портфелю протягом року, адже близько половини виданих кредитів номіновані в іноземній валюті.

Корпоративний клієнтський кредитний портфель за видами економічної діяльності представлено на рис. 3.2.

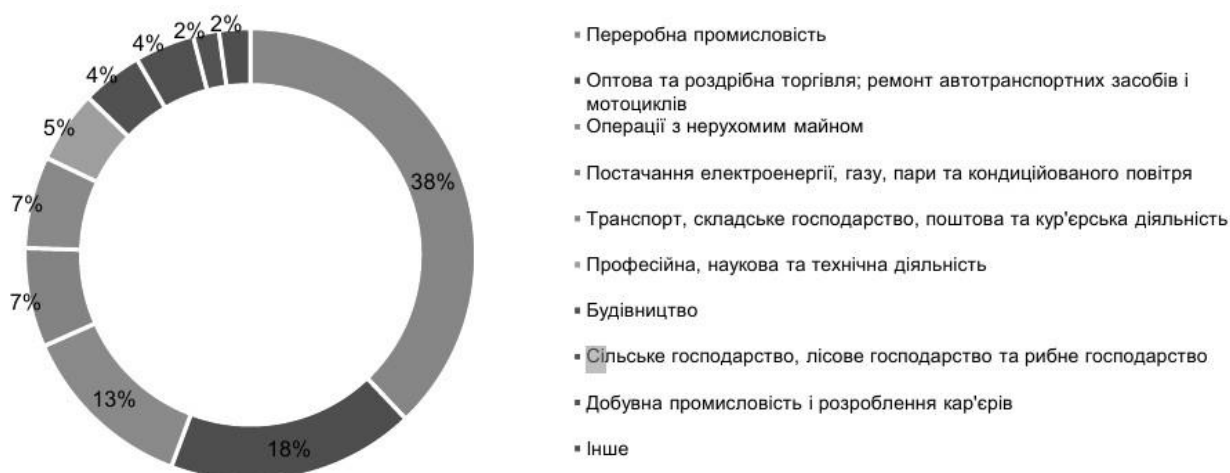

Рис 3.2 Корпоративний клієнтський кредитний портфель за видами економічної діяльності у 2019 році

Кредитний портфель суб'єктів господарської діяльності за типами економічної функції був показаний здебільш кредитами, наданими представникам сфери «Переробна промисловість» та «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів».

За результатами 2019 р. осереднє значення відсоткової ставки за кредитами, наданими суб'єктам господарювання, накопичувало 17,5% в національній валюті та 8,0% в іноземній валюті.

Роздрібний клієнтський кредитний портфель протягом 2019 року скоротився на 10% та склав 164 980 000 гривень. Значний вплив на динаміку показника мало визнання неплатоспроможними ряду банківських установ, що володіли значними за обсягами кредитними портфелями, в тому числі роздрібними. [32]

Основною складовою роздрібного клієнтського кредитного портфелю є споживчі кредити. Об'єм іпотечних кредитів, наданих фізичним особам, становив 37% роздрібного кредитного портфелю. В цілому, невисокі ритми розвитку іпотечного кредитування обумовлені досить малими ритмами відновлювання будівельної галузі, обмеженістю та висотною вартістю

довгострокового ресурсу, а також невисоким платоспроможним попитом населення на довгострокове кредитування.

За результатами 2019 р. середнє значення відсоткової ставки за кредитами, наданими фізичним особам в національній валюті складало 30,7% (31,6% в 2015 році), та 4,9% в іноземній валюті (4,0% в 2015 році).

У 2019 році тривало поступове зняття обмежень на валютному ринку, запроваджених у 2017 року, досягнуто 100% прозорості банківської системи. Тепер українці зможуть приймати більш зважені рішення щодо вибору обслуговуючої банківської установи.

Популярність в Україні безготівкових платежів зростає. Частка безготівкових платежів із використанням карток порівняно з минулим роком зросла на 5 відсоткових пунктів. У 2019 році було розпочато проект Cashless economy – небачений за масштабністю проект загальноукраїнського значення, спрямований на просування безготівкових розрахунків в Україні.

Cashless economy – це безпрецедентно здоровий проект, що з'єднає усіх учасників ринку та державні відомства. Реалізація задуму зведе нашу країну до європейських стандартів життя, допоможе українському бізнесу вийти на продуктивніший рівень та перетворити нашу економіку на більш прозору. Реалізація «Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року» виникає відповідно до запланованих етапів.

Визначальною метою Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року (далі – Програма) є виробництво фінансової системи, що здатна покривати сталий економічний розвиток за рахунок дійового перерозподілу фінансових ресурсів в економіці на основі розбудови справдешнього ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС.

Здобуток мети Програми забезпечуватиметься напрямом реалізації низки взаємопов'язаних заходів, цілеспрямованих на комплексне реформування фінансового сектору. В основу Програми покладено такі базові положення:

- європейська інтеграція;

- лібералізація фінансових ринків та набуття режиму внутрішнього ринку з ЄС у сфері фінансових послуг;
- збалансованість економічних інтересів, через формування ринкового конкурентоспроможного середовища;
- незалежність та ефективність роботи регуляторів, здійснення нагляду на основі оцінки ризиків;
- прозорість та високі стандарти розкриття інформації учасниками фінансового сектору та регуляторами;
- відповідальність та довіра між учасниками фінансового сектору та регуляторами;
- цілісність фінансової системи, всебічний захист прав кредиторів, споживачів та інвесторів.

У ході виконання шляхів та здійснювання задач Програми ждеться, що до 2020 року будуть народжені передумови звичайного розвитку економіки України, перетворення фінансового сектору України у конкурентоспроможне середовище з інвестиційно-інноваційним кліматом.

Реалізація Програми відбуватиметься у три етапи.

Перший етап – це очищення фінансового сектору – ваговите рішення проблеми «баластів» минулого, виведення із ринку недобросовісних гравців, розкриття власників учасників фінансового сектору.

Другий етап – це перезавантаження фінансового сектору – забезпечення прозорості та рівноправності в ланцюжку «акціонер- менеджмент-клієнт», анулювання усіх обумовлених кризою адміністративних обмежень, підняття капіталізації учасників фінансового сектору, посилення захисту прав позичальників, кредиторів та інвесторів.

Третій етап – це виготовлення передумов для довгострокового сталого піднесенню фінансового сектору – забезпечення стійкості та надійності фінансового сектору в довгостроковій перспективі, наближення стандартів регулювання платоспроможності та ліквідності банків до рекомендацій Базельського комітету, запровадження накопичувального пенсійного

забезпечення, стимулювання ринку страхових та інших фінансових послуг і розвитку інфраструктури та інструментів фінансового сектору, створення додаткових гарантій фінансової надійності на випадок економічної рецесії, підвищення надійності системно важливих банків, підвищення інституційної спроможності регуляторів. [37]

У 2019 році готово перший етап «Вирішення проблем минулого та очищення фінансового сектору», а також завзято реалізовувався другий етап «Створення передумов для стійкого розвитку та перезавантаження фінансового сектору».

Результати очищення:

- клієнти можуть бути упевнені у поверненні коштів своєчасно та у повному обсязі;
- залучені кошти банком спрямовуються на кредитування малого, середнього бізнесу;
- розміри кредитних ресурсів, призначені для підприємств, зростають;
- вартість кредитів знижується, адже залучені кошти спрямовуються на внутрішній ринок;
- завдяки відкритій структурі власності банків клієнти можуть зробити власний висновок, наскільки вони довіряють акціонерам;
- стійкість банків до макроекономічних шоків підвищилася, банки мають достатній запас ліквідності та капіталу, для постійної роботи навіть в умовах рецесії.[37]

У 2019 році банки дедалі більше поклалися на внутрішні джерела фрондування, а не на зовнішнє фінансування. Вклади клієнтів банків зросли на 94 400 000 000 гривень, або 12,8%. Частина коштів людей та бізнесу у зобов'язаннях банків збільшилася за рік із 64% до 73,4%, повернувшись до рівня 2006 року, коли почалася експансія в Україну іноземних банків.

Основна тенденція – значне збільшення обсягів депозитів корпорацій. Фінансове оздоровлення державних підприємств, зростання доходів експортерів у другій половині року та поповнення оборотних коштів за рахунок банківських

кредитів призвели до зростання залишків на рахунках бізнесу на 13,7% у гривні та на 10,3% в доларовому еквіваленті.

Поетапне скасування обмежень на зняття вкладів позитивно позначилося на довіру населення до банків та динаміку депозитів. Кошти фізичних осіб у платоспроможних на 01.01.2020 банках у гривні зросли на 9,1%, а у валюті – на 1%. Частки депозитів суб'єктів господарювання та фізичних осіб у зобов'язаннях банків на кінець року майже зрівнялися – 36% та 37% відповідно.

Залучення нових депозитів дало змогу банкам повернути Національному банку 30 200 000 000 гривень рефінансування. Частка кредитів Національного банку у зобов'язаннях фінансових установ за рік знизилася з 4,6% до 2,0%. Банки, що мали потребу в до капіталізації, частково конвертували в капітал зобов'язання перед материнськими структурами у формі субординованого боргу та міжбанківських кредитів.

Поліпшення ліквідності внаслідок повернення до банків коштів клієнтів, а також поступове зменшення НБУ облікової ставки з 22% до 14% впродовж року створили передумови для зниження ставок за депозитами. Відсоток за 12-місячними депозитами фізичних осіб за рік знизився до 17,5% річних у гривні та до 5,7% річних у доларах США.

Вартість депозитів у доларах та євро досягла нових історичних мінімумів, адже попит банків на валютне фрондування лишається низьким. Зниження вартості фрондування дозволило банкам у другому півріччі опустити відсоткові ставки за кредитами для бізнесу більше, ніж дешевшали депозити населення. Проте вартість нових кредитів іще залишається високою, а тому вони залучаються здебільшого на короткий термін на фінансування обігового капіталу.

У цілому кредитна активність банків залишалася низькою, особливо у першому півріччі 2016 року. З урахуванням ефекту обмінного курсу кредитний портфель суб'єктів господарювання та фізичних осіб у платоспроможних на 01 січня 2020 банках знизився на 3,5%.

У другій половині року кредитування в гривні трохи пожвавилось, а його основою стали кредити державних банків держмонополіям. Нові кредити також отримала низка великих агропромислових корпорацій. Крім того, виростили обсяги реструктуризації валютних кредитів у гривневі, завдяки чому покращилися перспективи обслуговування боргів позичальниками.

Гривневі кредити суб'єктам господарювання за рік збільшилися на 71 800 000 000 гривень, або 21%, а в іноземній валюті скоротилися на 4,5 млрд дол. США в еквіваленті. Значення валютних кредитів суб'єктам господарювання у кредитному портфелі знизилася з 59% до 53%. Кредитування населення зменшилося як у гривні, так і у валюті у цілому – на 10%.

За 2020 рік обсяг кредитів наданих як фізичним, так і юридичним особам збільшився у порівнянні з попереднім роком. Кредити фізичним особам відповідали сукупно 170 940 000 000 гривень, для юридичних осіб цей показник складав 870 300 000 000 гривень. Обсяг кредитів, наданих фізичним особам, зріс на 8,6%, юридичним особам - на 2,7% у порівнянні з початком року.

Корпоративний клієнтський кредитний портфель представлений в основному коротко- та середньостроковими кредитами переважно в гривні (54%). Середнє значення відсоткової ставки за кредитами, наданими суб'єктам господарювання, складало 14,9% в національній валюті та 6,4% в іноземній валюті (14,6% та 6,4% відповідно на початку 2017 року).

Роздрібний клієнтський кредитний портфель зріс на 6,6% та склав 174 180 000 гривень. Значний вплив на динаміку показника мала тенденція до зниження вартості кредитного ресурсу. [33]

Основною складовою роздрібного клієнтського кредитного портфелю є споживчі кредити, переважно в національній валюті (в т.ч. «кешові» кредити). Обсяг іпотечних кредитів, наданих фізичним особам відповідав 22,16% роздрібного кредитного портфелю. В цілому, невисокі темпи розвитку іпотечного кредитування обумовлені доволі низькими темпами відновлення будівельної галузі, обмеженістю та високою вартістю довгострокового ресурсу,

а також невисоким платоспроможним попитом населення на довгострокове кредитування.

У 2019 році поживався приплив депозитів до банківської системи. Загальні залишки депозитів за підсумками року зросли більше ніж на 13%. Випереджаючими темпами збільшувалися кошти в національній валюті, чому сприяло як поступове поліпшення фінансового стану бізнесу, так і зростання доходів населення.

За строковим характером в клієнтському портфелі переважають короткострокові депозитні вклади строком до 1 року. Слід зауважити, що в 2019 році депозитний ринок почав демонструвати ознаки відновлення, обсяг залучених депозитів в цьому році вперше за останні декілька років показує зростання.

Частка коштів, залучених на строк 1-2 роки, поступово зростає, проте загальний їх вклад у сукупний показник є незначним.

Найбільш активно зростали гривневі кошти на рахунках домогосподарств – їх приріст за рік становив близько 20%. У свою чергу, бізнес наростив гривневі вклади в платоспроможних банках на 12%. Цьому допомагало послідовне покращення фінансового стану бізнесу, а також збільшення номінальних доходів населення.

Частка коштів, залучених в іноземній валюті, в сукупному клієнтському портфелі залишається значною. Зміна частки валютних депозитів протягом 2017 року відбувається внаслідок сезонних коливань курсу.

Банківська система не відрізняється стабільністю та не викликає довіри у населення. Але ж все таки за аналізований період банківська система зазнала значних змін у позитивну сторону, що призвело до відновлення довіри клієнтів.

Отже, починаючи з 2018 року розпочалась фінансова криза в Україні передумовами якої були політичні та економічні проблеми. Ця криза призвела до зменшення обсягу міжнародних резервів, різкого скачку курсу валют, зменшення обсягів депозитів, зменшенню кредитного портфелю банків та ліквідації неплатоспроможних банків.

Завдяки новій монетарній політиці, прийняттю нових законів та законодавчих актів, залучення коштів у державу, НБУ вдалося стабілізувати економіку, зокрема банківський сектор.

Було розроблено та затверджено «Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року». Після закінчення програми, на мою думку, буде створена фінансова система, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток.

Стале політичне та економічне становище в країні – запорука стабільності та надійності банківської системи, що відновить довіру населення до банків.

Можна зробити висновок, що збільшення курсу валют та збільшення обсягів зобов'язань ПрАТ «Ощадбанк» було зумовлено фінансової кризою у країні. Також, зменшення кількості депозитів обумовлено недовірою клієнтів до банківської системи у часи кризи. Але незважаючи на нестабільну економіку ПрАТ «Ощадбанк» продовжив свою роботу та почав реформування для створення «банку майбутнього».

Більша частка продуктів банку орієнтована на обслуговування фізичних осіб, але я вважаю, що більш ефективним буде не тільки розвиток спрямований у роздрібному бізнесу, а й розвиток продуктів для малого, середнього та корпоративного бізнесу.

Дуже ефективним кроком, на мою думку, для збільшення людей, які користуються банківськими послугами, є збільшення фінансової грамотності населення. Це зумовить збільшення безготівкових фінансових транзакцій, що є більш дешевими і зручними, ніж користування готівкою.

Впровадження розвитку інтернет-банкінгу є дуже позитивним моментом у банківській сфері. Бо обслуговування клієнтів в альтернативних каналах є більш дешевим для банку, а для самих клієнтів більш зручним. Це дає змогу зменшувати кількість людей у відділеннях банку та приділяти увагу пошуку нових клієнтів. Наразі у таких системах можна стежити за своїми фінансами, робити виписку, переказувати кошти, відкривати депозити, купувати квитки, сплачувати різноманітні платежі, слідкувати за новинами та акціями банку. У

перспективах даної сфери є переведення більшої кількості банківських послуг саме в інтернет – банкінг.

Застосування банками цінових та нецінових методів маркетингової політики, які будуються на основах тенденції ринку банківських послуг. Для залучення клієнтів необхідно розробити пакети послуг, які формуються у двох напрямках: типові та індивідуальні. Удосконалити систему регулювання захисту коштів фізичних та юридичних осіб.

Значну увагу треба приділити персоналу. Необхідно збільшити вимогу щодо набору нового персоналу, приділити час для постійного навчання персоналу у сфері їх діяльності. За певні досягнення, наприклад, залучення клієнтів, продаж банківських продуктів, зробити систему мотивацій.

Особливу увагу треба приділяти інформаційному обслуговуванню. Постійно інформувати клієнтів про нові банківські послуги та новини. Значний інтерес клієнтів виявляють до інформаційного супроводу їх рахунків. Також треба створити систему доступності та правдивості щодо основних показників банку, що призведе до більш тісної взаємодії банку та клієнтів.

Відновлення довіри є дуже нелегке завдання, але дуже необхідним завданням для банків. Адже, довіра клієнтів – це запорука забезпечення прибутку банку та створення передумов для економічного зростання країни.

Формувати управління депозитними операціями треба так, щоб забезпечити стійке збільшення прибутку найближчим часом або в перспективі, заснувавши для цього потрібні умови. Реалізуючи відповідну депозитну політику, варто розширяти коло клієнтів, використовуючи до них неоднакові умови вкладень, які б повніше відповідали їхнім вигодам.

Першорядними шляхами даної діяльності є:

- розвиток сучасних різновидів вкладів, які б підходили зростаючим попитам клієнтів;
- стимулювання залучення ресурсів через зростання процентної ставки;
- поліпшення порядку виплати відсотків;

- розвиток діапазону додаткових послуг вкладникам;
- підвищення якості обслуговування клієнтів.

Оптимізація витрат ПрАТ «Ощадбанк» дозволити забезпечити подальший ріст бізнесу з високим рівнем ефективності.

Порядок управління ресурсним запасом банку має реалізувати наступні завдання:

- моніторинг рівня ресурсного потенціалу;
- визначення зовнішніх та внутрішніх факторів, що впливають на ресурсний потенціал банку;
- визначення результативної структури управління ресурсним потенціалом банку, яка забезпечить оптимальний процес його формування, розподілу і використання;
- визначення способів підвищення достатності ресурсного потенціалу, враховуючи оперативні, тактичні та стратегічні цілі банку;
- підвищення ефективності діяльності банку.

ПрАТ «Ощадбанк» з 2018 по 2022 роки виконує стратегію розвитку Ощадбанк.

Діяльність Ощадбанку спрямована на імплементацію стратегії розвитку і дорожньої карти трансформацій, передбаченої угодою про стратегічне співробітництво між Ощадбанком і ЄБРР, на забезпечення конкурентоспроможних позицій на банківському ринку України за ключовими показниками за рахунок підвищення прибутковості, на підвищення операційної ефективності та якості надання послуг.

На мою думку, виконання до кінця цієї стратегії повністю вирішить недоліки ресурсної бази банку. У результаті реалізації нової стратегії вартість Ощадбанку зросте, і він буде готовий до часткової приватизації за участю Європейського банку реконструкції і розвитку.

Висновки до третього розділу.

В умовах сучасної кризи та нестабільності деяких комерційних банків збільшило довіру населення до банку ПрАТ «Ощадбанк» та обумовило збільшення частки коштів клієнтів, при чому за 2018 рік значно зросла частка коштів юридичних осіб у коштах клієнтів. Для структури активів банку у 2018 році характерне їх покращення за рахунок зростання частки кредитів, наданих клієнтам, та зменшення більш ніж на третину частки проблемної заборгованості за кредитами.

Питома вага зобов'язань у загальних джерелах формування ресурсів дещо знизилась і становить на 01.01.2019 - 72,65%, що свідчить відплив коштів з Ощадбанку та і взагалі по всій банківській системі країни. Отже, банк має таку структуру ресурсної бази, яка дозволяє поєднати порівняно високу надійність та стійкість ресурсної бази з невисокою їх вартістю. Але в той же час виникає гостра потреба в трансформації короткострокових ресурсів у довгострокові, оскільки необхідно задовольнити попит на високоліквідні активи. В умовах глобалізації фінансових ринків та динамічного розвитку фінансових інновацій впродовж останніх років великого розмаху набули новітні форми фінансових інструментів, які істотно поглибили й розширили існуючий інструментарій фінансових аналітиків.

З огляду на її можливості збільшувати ліквідність оригінаторів сьогодні вважається на міжнародному рівні одним із важливих шляхів подолання фінансової кризи й відновлення фінансової стабільності. У сучасній банківській практиці під управлінням активами і пасивами прийнято розуміти інтегрований підхід до управління балансом банку, який розглядається як єдине ціле і спрямовується на досягнення загальної мети підвищення прибутків за прийняттого рівня ризику. У сучасних умовах нестабільності фінансових ринків та зростання ризикованості діяльності збалансоване управління активами і пасивами розглядається як найефективніший підхід до управління комерційним банком.

Проблема управління ресурсами, залученими комерційними банками, має дві взаємодоповнюючі сторони: кількісну та якісну. Кількісна сторона полягає у всезростаючому розвитку пасивних операцій банків із метою залучення якомога найбільшої кількості ресурсів. Для цього використовуються усі можливі заходи, що стимулюють залучення вкладів і забезпечують їх збереження. Якісна сторона управління залученими банківськими ресурсами тісно пов'язана з розробкою напрямів їх розміщення, що дозволяє найбільш ефективно їх використовувати. Якісне управління можливе лише при здійсненні комерційними банками тісного взаємозв'язку пасивних операцій з активами. Постанова НБУ №49 від 5 лютого 2009р. про можливість реструктуризації кредитів є ледь не єдиним поміркованим рішенням НБУ в умовах фінансової кризи, яка спрямована на порятунок банківської системи. Банкам вигідно за рахунок реструктуризації переводити «проблемні» кредити в розряд високоякісних, що покращує банківський баланс.

ВИСНОВКИ

В умовах кризи фінансових ресурсів специфічної актуальності набирають запити формування фінансових ресурсів комерційних банків, оптимізації їх структури та вибору стратегії правління ними. Присутність достатніх фінансових ресурсів – неминуча угода вдалого функціонування будь-якої підприємницької будови незалежно від сфери функціонування, галузевої спрямованості й організаційно-правового статусу.

В першому розділі розглянуто теоретичні аспекти складу, структури ресурсів комерційного банку та джерела їх утворення. Тому, ресурси комерційного банку — це сукупність грошових коштів, що перебувають у його розпорядженні і використовуються для здійснювання активних операцій. Банківські ресурси з точки зору джерел створення поділяються на власні і залучені.

До власних коштів банку припадають статутний капітал, резервний та інші фонди, резерви на покриття різноманітних ризиків і нерозподілений прибуток.

До залучених коштів приймають кошти на депозитних рахунках банківських клієнтів, позики, отримані від інших банків, і кошти, отримані від інших кредиторів.

Вирішальним джерелом банківських ресурсів є залучені кошти, частина яких в середньому по банківській системі України вкладає 80% від загальної величини ресурсів, а решта (20%) припадає на власний капітал. Ресурси кожного окремого банку мають конкретну структуру - певне співвідношення між власними коштами та зобов'язаннями, яке з'являється під дією чинників зовнішнього та внутрішнього середовища.

За останні роки в конструкції ресурсів банків накопичилися наступні тенденції. По-перше, у до кризовий період закріпилася тенденція до зростання надлишків на рахунках фізичних осіб. Це відбувається завдяки зросту прибутків населення, зрушеннями в ощадній поведінці домашніх господарств, а також у

певному зростанні довіри населення до банківської системи. Вклади населення стали займати велике місце в формуванні ресурсної бази банків. По-друге, нарощували кошти юридичних осіб в структурі ресурсів банку, що також позитивно позначалося на ресурсну базу банку.

Одночасно відчутно нарощувала динаміка випущених банкам боргових зобов'язань. Світова практика підтверджує, що заощадження приватного сектору є вирішальним джерелом фінансування не тільки економіки, а й дефіциту державного бюджету. В період криз національного виробництва вони являють важливий фактор економічного зростання.

Для регулювання ресурсної бази комерційних банків та дійової діяльності банківської системи потрібна належна нормативно – правова база. На сьогодні в Україні діють: Закон України «Про банки і банківську діяльність», Закон України «Про Національний банк України», Декрети Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю», Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». Положення, інструкції та постанови НБУ та інших законодавчих органів, що регулюють діяльність банківського сектору економіки відповідно до законів України.

В другому розділі виконано розгляд ресурсної бази банківської системи України за 2015-2019 роки та проаналізовано управління ресурсами на прикладі ПрАТ «Ощадбанк» України. Отже, по банківській системі України: взаємовідношення активів до ВВП побільшало з 48,44 % станом на 01.01.2015р. до 83,15 % у 2017 р. за цими показниками у банківської системи лишається вагомий невикористаний запас. Але станом на 01.01.2019 року ці показники трохи зменшились, наприклад відношення активів до ВВП, що визначено подіями світової фінансової кризи, яка звісно негативно подіяла на економіку України та на стан банківської системи в тому числі.

Співвідношення власного капіталу банків до ВВП за 2018 рікросло на 2,7% до 12,5%, на що, приміром, позначилось зростання статутних капіталів державних банків на суму 13,8 млрд. грн. Збільшення власного капіталу, як показав аналіз, в банківській системі України є поважним моментом. Втім, рівень

капіталізації вітчизняних банків є недостатнім і неконкурентоспроможним поряд з банками країн Європи. Це негативно діє на їх витриманість та надійність в умовах фінансової кризи. На протязі 2015 – 2019 років зобов'язання банків України динамічно дужали. Відповідно зростали кошти залучені від суб'єктів господарювання і населення, але на протязі 2018 року ситуація змінилась зобов'язання банків зменшились на 41696 млн. грн., зменшення зобов'язань прослідковується за рахунок строкових коштів як суб'єктів господарювання (-22841 млн.грн.) так і фізичних осіб (-19941 млн.грн.).

На протязі 2019 року зобов'язання банків впали на 41,7 млрд. грн., та на 01.01.2019 року становили 765,1 млрд.грн. При цьому зменшення коштів клієнтів банків набуло 31,9 млрд. грн. Побудова зобов'язань у 2018 році також поінакшала. При цьому піднялася частина коштів до запитання з 14,21% до 16,47% та знизилася питома вага строкових коштів з 38,37% до 35,52%. За перше півріччя 2019 року зобов'язання банків впали на 5,9 млрд. грн. і на 01.10.2019 року являли 758,6 млрд. грн. При цьому збільшення коштів клієнтів банків склало 36,3 млрд. грн.

Власний капітал банківської системи України виростив на 4,4 млрд. грн. і за станом на 01.10.2019 року був 130,6 млрд. грн. Необхідно зауважити, що зростання об'єму статутного капіталу банків з початку року набуло 13,95 млрд. грн. (на 11,7%). Заперечливий вплив на банківську діяльність мають низькі прибутки населення, кепський фінансовий стан позичальників потребує виготовлення значних резервів, що в умовах відсутності відносно стабільних джерел надходження ресурсів обтяжує формування ресурсної бази комерційних банків.

Розбираючи динаміку активів та пасивів ПрАТ «Ощадбанк» видно, що активи і пасиви банку активно нарощувались у 2017 році, але у 2018 році темпи зростання помітно сповільнились, що визначено кризовими явищами в економіці України та світовою економічною кризою. Побудова зобов'язань банку у 2018 році перетворилась в бік збільшення частки строкових депозитів, які умножились на 2,0 млрд.грн., або в 2 рази. Їх частка в пасивах зросла на 3,2 в.п.

і становила 21,5 %. В структурі зобов'язань станом на 01.01.2019 року кошти клієнтів становили 81,575% в зобов'язаннях банку; кошти інших банків - 12,549% але вже станом на 01.01.2019 р. кошти клієнтів зменшились до 38,504% і в той же час зросли кошти інших банків до 54,646%, при чому значну частку в них становлять короткострокові кредити. Станом на 01.01.2019 року ситуація дещо змінюється зменшується частка коштів інших банків до 50,164% і збільшується частка залучених коштів клієнтів до 44,110%.

В умовах сучасної кризи та нестабільності деяких комерційних банків збільшило довіру населення до банку ПрАТ «Ощадбанк» та обумовило збільшення частки коштів клієнтів, при чому за 2018 рік значно зросла частка коштів юридичних осіб у коштах клієнтів. Для структури активів банку у 2018 році характерне їх покращення за рахунок зростання частки кредитів, наданих клієнтам, та зменшення більш ніж на третину частки проблемної заборгованості за кредитами.

Питома вага зобов'язань у загальних джерелах формування ресурсів дещо знизилась і становить на 01.01.2019 - 72,65%, що свідчить відплив коштів з Ощадбанку та і взагалі по всій банківській системі країни. Отже, банк має таку структуру ресурсної бази, яка дозволяє поєднати порівняно високу надійність та стійкість ресурсної бази з невисокою їх вартістю. Але в той же час виникає гостра потреба в трансформації короткострокових ресурсів у довгострокові, оскільки необхідно задовольнити попит на високоліквідні активи. В умовах глобалізації фінансових ринків та динамічного розвитку фінансових інновацій впродовж останніх років великого розмаху набули новітні форми фінансових інструментів, які істотно поглибили й розширили існуючий інструментарій фінансових аналітиків.

З огляду на її можливості збільшувати ліквідність оригінаторів сьогодні вважається на міжнародному рівні одним із важливих шляхів подолання фінансової кризи й відновлення фінансової стабільності. У сучасній банківській практиці під управлінням активами і пасивами прийнято розуміти інтегрований підхід до управління балансом банку, який розглядається як єдине ціле і

спрямовується на досягнення загальної мети підвищення прибутків за прийняттого рівня ризику. У сучасних умовах нестабільності фінансових ринків та зростання ризикованості діяльності збалансоване управління активами і пасивами розглядається як найефективніший підхід до управління комерційним банком.

Проблема управління ресурсами, залученими комерційними банками, має дві взаємодоповнюючі сторони: кількісну та якісну. Кількісна сторона полягає у всезростаючому розвитку пасивних операцій банків із метою залучення якомога найбільшої кількості ресурсів. Для цього використовуються усі можливі заходи, що стимулюють залучення вкладів і забезпечують їх збереження. Якісна сторона управління залученими банківськими ресурсами тісно пов'язана з розробкою напрямів їх розміщення, що дозволяє найбільш ефективно їх використовувати. Якісне управління можливе лише при здійсненні комерційними банками тісного взаємозв'язку пасивних операцій з активами. Постанова НБУ №49 від 5 лютого 2009р. про можливість реструктуризації кредитів є ледь не єдиним поміркованим рішенням НБУ в умовах фінансової кризи, яка спрямована на порятунок банківської системи. Банкам вигідно за рахунок реструктуризації переводити «проблемні» кредити в розряд високоякісних, що покращує банківський баланс.

Метод виключає різноманітні штрафні санкції. Застосовуючи штрафні санкції банки лише погіршать ситуацію. На думку окремих експертів, у результаті використання такого механізму позичальнику доведеться переплатити кредит. В період кризи банки дозволятимуть їм платити тільки відсотки по кредиту впродовж певного періоду, а тіло позики - після закінчення канікул. Підсумок - істотна переплата за отриманий кредит. Сьогодні в банківській системі України є багато проблем, які потребують свого практичного вирішення. Вони зачіпають перед усім питання, які пов'язані з подальшим розвитком банківської системи України, вдосконаленням кредитної політики держави.

Вирішення цих проблем залежить насамперед від вдосконалення банківського законодавства. Під час проведення аналізу основних показників

діяльності банку виявлено, що фінансові ресурси банку створені переважною більшістю за рахунок залучених коштів, частка яких в середньому по банківській системі України складає 80% від загальної величини ресурсів, а решта (20%) припадає на власний капітал.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
3. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.
4. Засади стратегічного розвитку державного банківського сектору від 21.02.2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.slideshare.net/sadovnychy/ss-88586455>
5. Меморандум порозуміння між урядом України та АТ «Державний ощадний банк України» та Європейським банком реконструкції та розвитку відносно підтримки реформ Ощадбанку та його підготовки до приватизації [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/MoU_Final_UKR_execution%20version_24_11_16.pdf
6. Постанова КМУ «Деякі питання діяльності публічного акціонерного товариства "Державний ощадний банк України"» від 25.02.2003 №261 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/261-2003-%D0%BF/page>.
7. Постанова 28.08.2001 № 368 (Редакція від 03.08.2017) Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/paran105#n105134>

8. Бодрецький М. В. Управління власним капіталом банків / М.В. Бодрецький // Інвестиції: практика та досвід. - 2013. - № 23. - С. 66- 68. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_23_15

9. Бойко Ю. Теоретичні та практичні аспекти вдосконалення фінансово-кредитного механізму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vtneu/2010_1/1_2010/01Bojko.pdf.

10. Вовчак О. Д. Банківська справа: навч. посібник / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин. - Львів : Новий Світ-2000, 2008. - 560 с.

11. Герасименко В. Управління власним капіталом банку в Україні в умовах фінансової кризи / В. Герасименко, Р. Герасименко // Вісник НБУ, - 2010. - №10. – С.12-17

12. Д`яконова І. І. Теоретичні аспекти і класифікація депозитних ресурсів комерційних банків / І. І. Д`яконова, А. А. Ашурбекова // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 1 (11). – С. 286–289.

13. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків [Текст]: навч. посіб. / А. О. Єпіфанов, Н. Г. Маслак, І. В. Сало. – Суми: Університетська книга, 2007. – 523 с.

14. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення [Текст]: монографія / В. В. Коваленко, К.Ф.Черкашина. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 153 с.

15. Коваленко В. В. Управління фінансовими ресурсами банку: сутність та принципи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vestnikdnu.com.ua/archive/201263/67-72.html>.

16. Коцовська, Р.Р. Банківські операції [Текст] : навч. посіб. / Р. Р. Коцовська, О. П. Павлишин, Л. М. Хміль. – К. : Знання, 2010. – 390с.

17. Криклій О. А. Фінансовий менеджмент у банку [Текст]: навч. посіб. / О. А. Криклій, І. В. Сало. – Суми: Університетська книга, 2007. – 314 с. – ISBN 978-966-680-312-5.135

18. Кутідзе Л. С. Структура залучення фінансових ресурсів комерційним банком: деформація під впливом світової фінансової кризи / Л. С. Кутідзе, О. А. Гранько. – 2009. – С.131-139.
19. Луців Б. Л. Інвестиційна політика банків : навч. посіб. / Б. Л. Луців, А. О. Тимків. – Тернопіль : Екон. думка, 2010. – 266 с.
20. Матлага Л. О. Перспективи оптимізації управління власним капіталом банків в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vsuem/2010_2/pdf/Vovkanych.pdf.
21. Михайловська І. М. Банківські операції [Текст]: навч. пос. / І. М. Михайловська, А. В. Олійник. – Львів: Магнолія, 2011. – 646 с.
22. Міщенко В.І. Банківські операції: Підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренева. — 2-е вид., переробл. і доп. — К. : Знання, 2007. - С. 87 - 89
23. Прасолова С. П. Банківські операції [Текст]: навч. посіб. Та практ. / С. П. Прасолова, О. С. Вовченко – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 568 с.
24. Присяжнюк О. П. Джерела формування та зміцнення ресурсної бази комерційних банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2011_31/11_31_27.pdf.
25. Савлук С. М. Економічні засади аналізу руху власного капіталу банків // Формування ринкових відносин в Україні.- 2010.- №5.- С. 58-61.
26. Сокиринська Ю. І. Фінансовий менеджмент у банку. [Текст] Навчальний посібник. /за ред. І.Г.Сокиринської, Т.О.Журавльової – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. - 192 с.
27. Торконяк Н. М. Стратегічний аспект управління фінансовими ресурсами банку / Н. М. Торконяк // Фінанси, грошовий обіг і кредит. – 2012.– № 1 (37).136
28. Шульга К. В. Аналіз операцій із залучення коштів на міжбанківському ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2012_18/u1218shu.pdf.

29. Якімлюк Я. П. Фінансові ресурси банку: підходи до їх аналізу [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.rusnauka.com/36_NIO_2008/Economics/39443.

30. Аналітичний огляд банківської системи України за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2014.pdf.

31. Аналітичний огляд банківської системи України за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2015.pdf.

32. Аналітичний огляд банківської системи України за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2016.pdf.

33. Аналітичний огляд банківської системи України за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2017.pdf.

34. Архів офіційного курсу НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://minfin.com.ua/currency/nbu/usd/2017-01-01/2017-12-31/>

35. Засади стратегічного реформування державного банківського сектору [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.slideshare.net/sadovnychy/ss-88586455>

36. Золотовалютні резерви України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/assets/>.

37. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=73007243/>.

38. Офіційний сайт Ощадбанку [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.oschadbank.ua/ua/.137>

39. Річний звіт НБУ за 2013 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=E67E9F91C0279356D6054E4D23829EB1?id=8253030>.

40. Річний звіт НБУ за 2014 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=E67E9F91C0279356D6054E4D23829EB1?id=17568764>.

41. Річний звіт НБУ за 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category;jsessionid=E67E9F91C0279356D6054E4D23829EB1?cat_id=34667022.

42. Річний звіт НБУ за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category;jsessionid=E67E9F91C0279356D6054E4D23829EB1?cat_id=49064002.

43. Річний звіт НБУ за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category;jsessionid=E67E9F91C0279356D6054E4D23829EB1?cat_id=71165710.

44. Річний звіт НБУ за 2017 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category;jsessionid=E67E9F91C0279356D6054E4D23829EB1?cat_id=71165710.

45. Стратегія розвитку Ощадбанку за 2018 – 2022 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://www.oschadbank.ua/zvit/doc/Oschadbank%20Strategy%202018-2022.pdf>

46. Фінансова звітність АТ «Ощадбанк» за 2019 рік [Електронний ресурс].
Режимдоступу:
<https://www.oschadbank.ua/upload/iblock/a74/70c0107e70aedd23b3c6fdf97307c53c.pdf>.

47. Фінансова звітність АТ «Ощадбанк» за 2018 рік [Електронний ресурс].
– Режим доступу:
<https://www.oschadbank.ua/upload/iblock/32f/2f382d8e0e66bdeca9988763c7e09a3c.pdf>.

48. Фінансова звітність АТ «Ощадбанк» за 20 рік [Електронний ресурс].. –
Режимдоступ:
<https://www.oschadbank.ua/upload/iblock/3c7/FS%20SSBU%202015%20consolidated%20ukr%20ISA.pdf>.

49. Фінансова звітність АТ «Ощадбанк» за 2016 рік [Електронний ресурс].

– Режим доступу:

https://www.oschadbank.ua/upload/iblock/483/SSBU_16fsu_separate.pdf.

50. Фінансова звітність АТ «Ощадбанк» за 2017 рік [Електронний ресурс].

– Режим доступу:

https://www.oschadbank.ua/upload/iblock/e9f/SSBU_17fsu_Separate_UKR_26.04_protected.pdf.

ДОДАТОК А

Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Ощадбанк» за 2018-2019 рр.

Показники	2019	2018
Активи		
Грошові кошти та рахунки в НБУ	12228420	10438941
Кошти в банках	17028838	31150549
Фінансові інструменти	21767424	17148763
Кредити, надані клієнтам	74502538	65946584
Інвестиції, утримувані до погашення	98129193	77674874
Основні засоби та нематеріальні активи	7614578	6535809
Відстрочені активи з податку на прибуток		
Передплата з податку на прибуток	294694	271521
Інші активи	2276811	1440173
Всього активів	233842496	210607214
Зобов'язання і власний капітал		
Зобов'язання		
Кошти клієнтів	6435248	4639317
Рахунки клієнтів	150151178	145586238
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	34548265	33418838
Інші запозичені кошти	7299686	7039869
Інші зобов'язання	719458	1001614
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	533569	374063
Субординований борг	2903463	2807088
Всього зобов'язань	202590867	194867027
Власний капітал		
Акціонерний капітал	49724980	35108980

Резерв переоцінки будівель	1822086	1820998
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу	725456	576751
Непокритий збиток	(21020893)	(21766542)
Усього власного капіталу	31251629	15740187
Всього зобов'язань і капіталу	233842496	210607214

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Ощадбанк» за 2017-2018 рр.

Показники	2018	2017
Активи		
Грошові кошти та рахунки в НБУ	5632365	4532863
Кошти в банках	17775189	7985265
Фінансові інструменти	10095933	4252179
Кредити, надані клієнтам	65462189	70236315
Інвестиції, утримувані до погашення	7195975	6890726
Основні засоби та нематеріальні активи	3945327	3374366
Відстрочені активи з податку на прибуток	80672	80180
Передплата з податку на прибуток	299817	303058
Інші активи	48645544	26886805
Всього активів	159133011	124541757
Зобов'язання і власний капітал		
Зобов'язання		
Кошти клієнтів	16557088	22176386
Рахунки клієнтів	94269726	56265913
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	29498132	19339635
Інші запозичені кошти	7200519	5451113
Інші зобов'язання	1731009	438433
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток		
Субординований борг	2536133	1656729
Всього зобов'язань	151792607	105328209
Власний капітал		
Акціонерний капітал	30153460	30153460

Резерв переоцінки будівель	1193252	1237084
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу	(800037)	(1241604)
Непокритий збиток	(23206271)	(10935392)
Усього власного капіталу	7340404	19213548
Всього зобов'язань і капіталу	159133011	124541757

ДОДАТОК В

Звіт про фінансовий стан ПрАТ «Ощадбанк» за 2016-2017 рр.

Показники	2017	2016
Активи		
Грошові кошти та рахунки в НБУ	4532863	4816954
Кошти в банках	7985265	7618215
Фінансові інструменти	4252179	
Кредити, надані клієнтам	70236315	52179567
Інвестиції, утримувані до погашення	6890726	
Основні засоби та нематеріальні активи	3374366	3450559
Відстрочені активи з податку на прибуток	80180	50218
Передплата з податку на прибуток	303058	
Інші активи	26886805	33891603
Всього активів	124541757	102007116
Зобов'язання і власний капітал		
Зобов'язання		
Кошти клієнтів	22176386	24078347
Рахунки клієнтів	56265913	46484263
Кредити, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій	19339635	9796423
Інші запозичені кошти	5451113	1086225
Інші зобов'язання	438433	533617
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток		
Субординований борг	1656729	840406
Всього зобов'язань	105328209	82819281
Власний капітал		
Акціонерний капітал	30153460	17481716

Резерв переоцінки будівель	1237084	1332844
Резерв переоцінки інвестицій, наявних для продажу	(1241604)	(591815)
Непокритий збиток	(10935392)	965090
Усього власного капіталу	19213548	19187835
Всього зобов'язань і капіталу	124541757	102007116